Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэз гарана | № 112 (14132) | 1973 оной майн 15, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ГРОНОМ, ЕХАНИЗАТОР, УРГАСА

...эдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ ороо-...анай, бусад ургамалнуудай баян ургаса абахын тү-...дөөгэй олон мянган механизаторнууд, агрономууд, ...ад тэмсэжэ байна. Хабарай тарилгын хүдэлмэри ...дундаа ябана. Майн 7-ной байдалаар республика ...81 мянган гектарта тарилга хэгдээ гэхэ гү, али тү-...10 процент дүүргэбэ.

...бүри тогтууритай баян ургаса абадаг тракторно-та-...ажалай бригадануудта бүхы хүдэлмэри урдынхидаал ...эмхитэйгээр, эрхим шанартайгаар ябуулагдана. Ка-...аймагай Байгалай совхозой Валентин Герасимович ...нэй бригада энэ жэлдэ гектар бүриһөө 23 центнер ...ургуулха гэһэн уялга абаад, хабарай тарилгын хү-...рине хурданаар, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ бай... Майн 2-то горох 200 гектарта тарижа дүүргээд, шэ-... майн 12-то тарижа захадань гараба. Шэниисэеэ бу-... хэрээһэлүүлэн тарижа, газараа аммиагай уһаар ша-...улаа, тарилгын һүүлээр каток шэрэжэ, хүрьһыень ...руулаа. Энэ бригадада халаанай даабари дүүргэдэг- механизатор байхагүй.

...аймагай Анаагай совхозой А. Жаповай, Мухар-...эй аймагай «Заганский» колхозой Т. Калашнико-...Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Е. Бу-...ой тракторно-таряан ажалай бригаданууд хабарай ...ын хүдэлмэри жэшээтэ һайнаар ябуулна, газараа ...үтэгжүүлхэ, тарилгын урда тээ газараа жэгдэлхэ, ...рнь хүрьһыень нягтаруулха хүдэлмэрине нарин ...р дүүргэнэ. Үрэһэ хүрэнгээ хордожо, агрономой ...һон нормоор тарина. Мүнөө эдэ түрүү бригаданууд ...ээ тарилгые майн 17-20 хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ ...йн оролдоно.

...тэй хамта хабарай тарилгада, газар хахалха, сево-... бримталха хэрэгтэ дутагдалнууд, агротехническэ ...нүүдые хазагайруулха баримтанууд үзэгдэнэ. Улаан-... аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо горох тариха ...газарыень һайса жэгдэлээгүй дээрэһээ зарим үрэ-...нь газар дээрэ хаягдашаһан байшоо. Мүн энэ айма-... «Коммунизм» колхоздо тарилга хэгдэхэ газарые гүй-..., муугаар хахалһанинь элирүүлэгдээ. Загарайн ай-... ажахынуудта хабарай тарилгын хүдэлмэридэ голодо-...гаха ушар олон дайралдана. Энэ аймагай ажахы-..., илангаяа XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ...ай тарилга ехээр хожомдожо байнхай. Эндэхи Эрхи-... совхоздо нёдондо ешмээн таригдаһан 160 гектарта ... таригдаха байһан аад, агрономой, тракторна брига ...хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр эрхим сортын шэниисэ ...дашоо. Нёдондо гектарай ороой 2 центнер ургаса ...н иимэ һула газарта ямар шэниисэ ургаха бэлэй. ... хэрэгтээ иимэ харюусалгагүйгөөр, эзэн бусаар хан-... ажахыда, баян ургаса абаха хэрэгтэ хэды ехэ хо-... ушаруулагдана гээшэб.

...араа һайн шанартайгаар хахалха, севооборотой ...тарилга хэхэ, хүрьһээ зүбөөр үтэгжүүлхэ, тарилгын ...тээ буртагногоо усадхаха, полиёо жэгдэрүүлхэ, та-...н һүүлээр хүрьһыень нягтаруулха гэһэн юрын эрил-...үдые наринаар баримталха талаар механизатор бү-...харюусалгатай. Муу шанартайгаар ажаллаһан, агротех-... эрилтэнүүдые хазагайруулһан хүнүүд харюусаха ...тэй. Энэ талаар агрономууд, арадай хинагшад үдэр ...гүй поли дээгүүр ябажа, хүдэлмэреэ эрхим шанар-...р бүтээлгэхэ уялгатай.

...рель һара хүйтэн байжа, майн эхеэр олонхи айма-... саһан орожо, хабарай тарилгые гэдэргэ татаа, ...хахалалгада һаад ушаруулаа. Тиимэһээ мүнөө үедэ ...ин болон газар хахалха агрегат бүхэнние бүтээсэ ...эр хүдэлгэхэ гээшэ эгээн шухала хэрэг болоно.

...ай эндэхи эрхэ байдалда эртын ороо һото ургамал-... майн 20 хүрэтэр тарижа дүүргэхэдэ зохид байдаг. ...болзорһоо оройтоһон шэниисэ саг соогоо эдеэшэжэ ...гүй, намарай хюрууда сохюулдаг байха юм. Ушар ... ажахы бүхэн, тракторна бригада бүхэн энэ болзор-...н тарилга дүүргэхэ хэмжээнүүдые абаха зэр-... Түрүүшүүлэй жэшээгээр тарилга хэхэ хүдэлмэридэ ...ритай бэрхэ механизаторнуудые табижа, сеялкэ-...е заахашье һаатуулхагүйе оролдохо болоно. Тарилга ...ябаһан механизаторнуудта халуун эдеэ поли дээрэ ...жа үгтэхэ, үрэһэ хүрэнгые һаадгүйгөөр зөөжэ, онь-...гаар тэрэнние сеялкэнүүдтэ хэхэ тушаа онсо анха-... байна.

...он ажахынууд жэлһээ жэлдэ сэбэр паар саг соонь ...а үрдидэггүй, оройтодог. Тиигэжэ сэбэр паарай ша-...удадаг, хойто жэлынь тэндэһээ биратан ургаса аб-...гүй байха юм. Манай республикын эрхэ байдалда сэ-...р шэнэ газар июниин 10 хүрэтэр хахалжа дүүргэ-...зохид гэжэ шэнжэлэгдэнхэй. Теэд бодото дээрэ ...дэлмэри июль һара хахадлатар үргэлжэлдэг муу-...ээ ушарые байгша ондо дабтажа болохогүй. Тэрэ ... мүнөө жэлдэ республикымнай ажахынууд 50 мян-...тар шэнэ газар элдүүрилхэ, ехэнхидэнь тарилга ...рилго урдаа табинхай. Энэ ехэ хүдэлмэрине богони ...то, һайн шанартайгаар хэжэ дүүргэхын тула газар ...шадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүл-...рүү механизаторнуудай хүдэлмэриин шэнэ онол ...удые бүгэдын шадабари болгохо тушаа ажахынуу-...женернүүд, механизаторнууд онсо харюусалгатай. ... хахалалгада гэнжэ мөөртэй бүхы тракторнуудые ...алаанда хүдэлгэхэһээ гадна, энэ хүдэлмэридэ мөөр-...торнуудые олоор элсүүлхэ шухала.

...рилга хэгдэхэ газарые уһалха хүдэлмэри энэ жэлдэ ...тагүйгөөр ябуулагдана. Уһалагдаха аргатай 6 мян-... гектар тарялангай миил арбаад процентнь унда-...даад байна. Энэ тон аюултай. Юуб гэхэдэ, энээхэн ...уһанай элбэг байхада газараа ундалуулжа абаагүй ...дэһээ баян ургаса хүлеэхэнь бэрхэтэй. Тиимэһээ ... уһалха хэрэгтэ агрономууд, механизаторнууд он-...арал табижа, энэ хүдэлмэрине һайн шанартайгаар ...хэ зэргэтэй.

...публикымнай табин жэлэй ойн баярта энэ жэлэй ...ургасын хуби заяан колхоз, совхозуудай тарялан ...шиидхэгдэжэ байна. Тиимэһээ тэндэ ажаллажа бай-...нүүдтэ бүгэдын анхарал хандуулха, тэдэнэртэ һаад-... ажаллаха дүүрэн арга олгохо шухала. Энэ та-... колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, аймагуудай ..., советскэ органууд онсо харюусалгатай.

...ЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД, хабарай тарилгаяа саг ..., эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, 1973 ондо баян ур-...баха найдамтай үндэһэ һуури табиял.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА—ЭРШЭ, ШАНАР

ХАХАДҺАА ЕХЫЕНЬ ТАРИБА

Май һара гаратар хүйтэрһэн дээрэһээ ажахымнай механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые хожом эхилһэн. Таатай зохид үдэрнүүдэй боломсоор, энэ шухала хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулжа захалаабди. Байгша ондо манай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1550 гектарта ороо һото ургамалнуудые тариха. Ажалай Улаан Тугай орденто механизатор Жамсо Бадмаевич Самьяев, Владимир Цыбикович Дондуков гэгшэд тарилгада хүдэлнэ. Мүнөө үедэ 600 шахуу гектарта шэниисэ, 120 гектарта хара ороо һо тарибабди. Газар хахалалгада 7 трактор табигданхай. Механизаторнууд Эрдэм Гомбоев, Дэлгэр Бадмацыренов болон бусад үдэр бүриингөө даабарие үлүүлэн дүүргэнэ. Түрүүшын табан хоногой дүнгөөр сеялкэшэднай хараалһан даабарияа 111 процент дүүргэжэ гараба.

Хабарай тарилгые түргэн болзорто—гэһэн уряа доро колхозоймнай механизаторнууд ажаллана. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ абаһан социалис уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхэ хэрэгтэ ажахымнай таряашан бүхэн өөрынгөө хубитые оруулха байха.

Н. КУБЫШКИН,
Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой главна агроном.
Загарайн аймаг.

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

«Победа» колхозой механизаторнууд болон таряашад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы ондо ороо һо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса абахын түлөө тэмсэжэ байна. Колхозой таряан ажалай бригадые дүршэлтэй механизатор Х. Долсонов хүтэлбэрилдэг юм. Тарилгада хэрэглэгдэхэ трактор ба бусад техникээ саг соонь һайнаар заһабарилхын түлөө тэрэ ехэ оролдолго гаргажа, механизаторнуудай ажалые һайнаар эмхидхэһэн байгаа. Бүхы техникэнь бүри апрелиин эхеэр түгэс бэлэн болгогдоод байгаа бэлэй.

Энэ хабартаа Захаамин нютагта хүйтэншэг байжа, газарай хүрьһэн оройшог гэдэжэ эхилээ. Тиигэбэшье колхозой механизаторнууд наруули газарай тарялан түүбэрилэн борнойлжо, шииг нойтыень хүрьһэндэнь үлөөхын түлөө ехэ оролдолго гаргаа. Борнойлолгын хүдэлмэри апрелиин хорёодоор эхилһэн байгаа. Уданшьегүй хахалалга захалаа.

Олон жэлдэ хүдэлжэ, дүршэлтэй болоһон механизаторнууд Б. Аюев, Р. Тугаринов, Ц. Дугаров, Д. Дугаров гэгшэдэй агрегадууд бултанһаа түрүүлэн тарялан дээрэ гаргагдаа һэн. Тэдэнэр газар хахалалга, борнойлолго дээрэ хүдэлхэдөө, халаан бүриин даабарие 140—150 процент дүүргэнэ. Һүүлэй мэдээгээр колхозой механизаторнууд 250 гаран гектар газар борнойлжо, шииг нойтыень тогтоожо үрдеэд байна. 220 гаран гектар газар хахалагдаа. Ойрын үдэрнүүдтэ эртын ороо һото ургамалай тарилга эхилхэнь.

Иигэжэ колхозой механизаторнууд болон таряашад юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы ондо ороо һо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай баян ургасын түлөө эмхитэйгээр тэмсэжэ эхилбэ.

Б. ШОЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Захааминай аймаг.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ХЭР ЯБАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1973 оной майн 7-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

	Хабарай тарилга бүхыдөө	шэниисэ	горох
Баргажанай	0,1	0,3	—
Бэшүүрэй	17	28	23
Зэдын	13	26	7
Яруунын	1	6	—
Загарайн	12	20	—
Захааминай	12	40	68
Кабанскын	27	26	83
Хэжэнгын	5	11	—
Хурамхаанай	0,2	—	39
Хяагтын	9	14	27
Мухар-Шэбэрэй	8	12	16
Прибайкалиин	2	3	—
Хойто-Байгалай	6	29	—
Сэлэнгын	13	19	31
Түнхэнэй	15	22	51
Улаан-Үдын	15	27	16
Хориин	3	1	—
Республика бүхыдөө	10	18	41

БОГОНИ БОЛЗОРТО

Хүдөөгэй механизаторнуудай үдэр һүнигүй ажаллаха халуун саһа — хабарай тарилга түлэг дундаа. Байгша ондо манай колхоз 4000 гектарта шэниисэ тариха юм. Хабарай тарилгада 25 трактор хүдэлгэгдэнэ. Түрүүшын үдэрнүүдтэ бүхы трактораа хабарай паар хахалалгада табижа, үсөөхэн үдэрэй туршада 1050 гектар паар элдүүрилээбди. Тарилгада 16 агрегат табигданхай. Механизаторнуднай 2003 гектарта шэниисэ, 140 гектарта горох, 100 гектарта силосэй ургамалнуудые тариба. Эртынгээ тарилгые майн 15-да дүүргэхэ гэһэн зорилго таряашаднай урдаа табинхай. Еким Иванович Кузьмин, Виктор Егорович Котоманов болон Василий Иванович Берденниковэй даадаг агрегадууд халаан бүриингөө даабарие холо үлүүлэн дүүргэжэ, суг хүдэлдэг нүхэд сооһоо онсо шалгарна.

Байгша ондо манай «Родина» колхоз 50 гектарта хартаабха тариха юм. Энэ шухала хоолой ургамалые тарилга манда түлэг дундаа. Хартаабха тарилгаяа энэ һарын тэнгээр дүүргэхээр хараалнабди.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ абаһан түсэб, даабарияа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула механизатор, таряашан бүхэн оролдосотойгоор ажаллана.

И. АНДРЕЕВ,
«Родина» колхозой түрүүлэгшын орлогшо.
Хяагтын аймаг.

ТАБАН ХОНОГОЙ ДҮНГӨӨР

«Рассвет» колхозой механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхи гуримтайгаар эхилээ. Энэ халуун саһада хүдэлгэгдэхэ оньһон техникэ һайнаар заһабарилхын тула механизатор бүхэн оролдоһон. Наруули дулаан үдэрэй захаламсаар эндэхи механизаторнууд тарилгаяа захалаа. Түрүүшын табан хоногой дүн эндэ согсологдожо, ажалдаа шалгарһан механизаторнуудай хүндэлэлдэ колхозой центртэ ажалай алдар солын туг үргэгдэбэ.

Энэ хугасаада өндэ 1232 гектарта шэниисэ, 85 гектарта ногоон конвейертэ ороо һон таригдаба. Анатолий Власович Перелыгинэй хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригада колхоз соогоо түрүүлээ. Тарилгада хабаадагшадай дундаһаа Филипп Сергеевич Пантелеевэй агрегат түрүүлбэ. Сеялкэшэд Леонид Слепнев, Игнат Григорьев гэгшэд тус агрегадта ажаллана. Газар хахалагшадай дундаһаа дүй дүршэлтэй механизаторнууд Илья Иванович Тимофеев, Иван Лукич Слепнев гэгшэд түрүү зэргэдэ гараба. Эдэ нүхэд халаан бүриингөө даабарие 150—200 процент дүүргэһэн.

Колхозой механизаторнууд харюусалгатай ажалаа ойрын үдэрнүүдтэ эрхим һайнаар дүүргэжэ, баян ургасын үндэһэ табихаар шиидэнхэй.

В. БОРИСОВ.
Бэшүүрэй аймаг.

ХАНИ БАРИСААНАЙ, АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ, ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ УГТАЛГА

БЕРЛИН, майн 12. (ТАСС-ай тусхай корр.). «Хүндэтэ нүхэр Брежнев, ГДР-тэ айлшалыт!», «Нүхэр Л. И. Брежневтэ аха дүүгэй амар мэндэ!», «Ленинэй партитай хэтэ мүнхэдөө суг хамта!» Фройндшафт! — Хани барисаан! — Берлинэй талмай болон гудамжануудые шэмэглэһэн улаан бүдүүд дээгүүр иимэ үнэн зүрхэнэй амаршалгын үгэнүүд бэшээтэй. Гэр дээгүүр — СССР-эй болон ГДР-эй гүрэнэй тугууд, амаршалгын транспарант болон лозунгнууд.

Мүнөөдэр ГДР-эй ажалшадай ехэ һайндэр — совет ороной арадтай хани барисаанай, аха дүүгэй холбооной һайндэр. Совет арадта, КПСС-тэ, тэрэнэй Ленинскэ ЦК-гай Генеральна секретарьта аха дүүгэй үнэн сэдьхэлэй холбоотой байһанаа мэдүүлхын тула 100 мянгаһаа олон хүн Берлинэй гудамжануудта гараа.

СЕПГ-гэй ЦК-гай, ГДР-эй гүрэнэй Соведэй болон Министрнүүдэй «Соведэй уряалаар мүнөөдэр эндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев айлшаар ерээ.

Л. И. Брежневтэй суг хамта тэрэнние үдэшэжэ ябаһан нүхэдүүд Берлин ерээ.

СССР-эй, ГДР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Шенефельд гэдэг аэродром дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ В. Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, Республикын правительствын гэшүүд, Национальна фронтдо нэгэдэһэн ГДР-эй партинууд болон ниитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд уттаа.

Угтагшадай дунда СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд М. Т. Ефремов, Германидахи бүлэг совет сэрэгүүдэй Главнокомандалагша армиин генерал Е. Ф. Ивановский, ГДР-тэхи Совет посольствын, мүн бусад совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, дипломатическа корпусой гэшүүд байлсаа.

Берлинэй олон мянган ажалшад аэродром дээрэ сутлараа. Нүхэр Л. И. Брежневые түрүүлэн амаршалхын тула, аха дүү хани барисаанай халуун сэдьхэлтэй байһанаа мэдүүлхын, эб найрамдалай аша туһада тэрэнэй эдэбхитэй, аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгынь түлөө баяраа хүргэхын тула тэдэнэр эндэ ерээ.

...Нютагай сагаар 11 часай үнгэрхэлөөр тусхай самолет бууба. Самолетой дэргэдэ Леонид Ильич Брежневые, тэрэнтэй суг ябаһан нүхэдые үнэн зүрхэнһөө, аха дүү ёһоор нүхэд Э. Хонеккер, В. Штоф, ГДР-эй бусад хүтэлбэрилэгшэд амаршалаа. Совет айлшадта баглаа сэсэгүүдые пионернүүд барюулна.

Советскэ Союзай, Германиин Демократическа Республикын гимнүүд жабхалантайгаар зэдэлнэ. Нацинуудай артиллерийскэ салют болоо.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Э. Хонеккер хүндэлэлэй караулай жагсаалай урдуур ябажа гараа. Дипломатическа корпусой гэшүүдтэй мэндэшэлсээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь тэрэнние угтажа байһан хүн зонтой уулзажа, халуунаар мэндэшэлсэнэ. Эндэ суглараг-шад Л. И. Брежневые халуун альга ташалгаар, хани ёһоной юрөөл үгэнүүдээр амаршалаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев. Э. Хонеккер, В. Штоф машинада һууна. Айлшадай машина удааншагаар город тээшэ дабшана.

Харгын хоёр талаар хүн зон олон. Угтагшадай гарта Л. И. Брежневэй портредүүд, СССР-эй, ГДР-эй тугууд. Гоё һайхан хубсаһатай залуушуул, һургуулиинхид болон студентнүүд өөһэдынгөө оркестртэй ерээ.

«Манайда айлшалыт!», «Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ нүхэр Брежневэй гаргаһан габьяае үндэрөөр сэгнэнэбди!», КПСС-тэй СЕПГ!», «Советскэ Союзтай — хэтэ мүнхэдөө!» гэһэн немец болон ород үгэнүүдээр амаршалжа, нэгэн һаналтай альга ташалгаар Берлинэй ажалшад, ГДР-эй түб хотын айлшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарие бүхы замдань угтажа байгаа. Үнэн зүрхэнһөө, баяр баясхалантайгаар угтаа.

Александерплатц шадар машинанууд байба. Нүхэр Л. И. Брежневтэ бүлэг хүдэлмэришэд - барилгашад ерээ. Тэдэнэр Леонид Ильичые халуунаар амаршалаад, социализм байгуулгаяа саашадаашье эдэбхитэйгээр үргэлжэлүүлхэ байһанаа баталаа. Нүхэр Л. И. Брежнев баяр баясхалантайгаар угтаһанайнь түлөө Берлинэй ажалшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, шэнэ амжалта туйлахыень хүсөө.

Байрлаха газартаа ерэхэдэнь Л. И. Брежневые СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ В. Ульбрихт халуунаар амаршалаа.

Нүхэр Л. И. Брежневые ГДР-эй түб хотын ажалшадай халуун зүрхэнэй угталга СЕПГ ба КПСС, ГДР ба СССР-эй, хоёр ороной арадуудай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаанай мартагдашагүй һайндэр боложо, эб найрамдалай, социализмын мандахын түлөө хамтын тэмсэл соогуур байгуулагдаһан энэ хани барисаан бата бэхи, эбдэршэгүй гэжэ үшөө дахин гэршэлээ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ГЭШҮҮДТЭЙ КПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭҺЭН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккертой, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Политбюрогой гэшүүдтэй, гэшүүндэ кандидадуудтай Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд майн 12-то эндэ эхилээ.

КПСС-эй ба СЕПГ-гэй хоорондын, Советскэ Союзай ба ГДР-эй хоорондын харилсаа холбооe бүхы талаарнь үргэдхэхэ асуудалнууд, мүн улас хоорондын шухала асуудалнууд аха дүүгэй хани барисаанай, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн уулзалгын үедэ зүбшэлэгдэнхэй байна.

Совет талаһаа — КПСС-эй Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд М. Т. Ефремов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. И. Блатов хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаа.

СЕПГ-гэй талаһаа — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Г. Аксен, Г. Грюнеберг, К. Хагер, В. Кроликовский, В. Ламберц, Г. Миттаг, Э. Мюкенбергер, А. Нойман, А. Норден, Х. Зиндерман, В. Штоф, В. Ульбрихт, П. Фернер, Г. Варнке, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд Г. Эвальд, В. Хальбриттер, В. Яровинский, Э. Мильке, М. Мюллер, Г. Тиш, СЕПГ-гэй ЦК-гай Секретариадай гэшүүн Х. Долус, мүн СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүд О. Винцер, И. Герман, К. Науман, П. Марковский, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи статс-секретарь М. Коль байлсаа.

Хөөрэлдөөнүүд дүүрэбэ

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккертой, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэй, гэшүүндэ кандидадуудтай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, тэрээнтэй хамта ерэһэн тусхай тушаалтадай хэһэн хөөрэлдөөнүүд майн 13-да эндэ дүүрэбэ.

Аха дүү ёһоной хани барисаанай, үгэеэ хүсэд ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүүрэмсээр хамтын коммюнике абтаа.

...алан, сабшалан һай-...лха габшагай хоёр ... эмхи гуримтайгаар ...ын тула Ивалгын ... механизаторнууд ...луговодууд оролдожо .... Эндэ лугомелио-... отряд байгуулагданхай. Эдэнэй мэдэлдэ хэрэгтэй оньһон машина даалгагдажа үгтөө. Тус бригадые үниигэй механизатор, коммунист С. Н. Холбоев хүтэлбэрилнэ. Механизаторнууд энэ хугасаада 470 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргаһан, 2300 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ашагдаһан тэргэнүүд сабшалан тээшэ зурылдахань.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Л. И. Брежнев США ошохо болобо

1972 оной майда Москва ерээд байха үедөө США-гай президент Р. Никсонэй дамжуулһан уряалай ёһоор, саашадаа хэлсэгдэһэнтэй зохилдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев 1973 оной июниин 18-һаа 26 хүрэтэр Америкын Холбоото Штадуудта албанай хэрэгээр ошохо болобо.

(ТАСС).

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Э. ХОНЕККЕРТО
ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр В. УЛЬБРИХТДА
ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр В. ШТОФТО

Хүндэтэ ханинар!

Танай һайн һайхан социалис оронһоо гарахадаа, бидэн тушаа, совет арадай, Советскэ Союзай ленинскэ Коммунис партиин түлөөлэгшэд тушаа хани халуун мэдэрэлтэйгээр, хандаһалаитнай түлөө Танда, Танаар дамжуулан Германиин Демократическа Республикын бүхы гражданинуудта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэбди.

Манай холбооной бата бэхиие, хани барисаагаа улам бэхижүүлхэ гэжэ, аха дүү манай хоёр ороной хоорондын түгэлдэр харилсаа холбооe саашадань гүнзэгырүүлхэ гэжэ хоёр талаһаа эрмэлзэдэг байһыемнай ГДР-тэ ерэһэн мүнөөнэймнай айлшалалга элирхэйлэн баталба.

Хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулха, СЕПГ-гэй VIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтээ шэнэ амжалтануудые туйлахыень Германиин Демократическа Республикын арад зондо хүсэнэбди.

Л. БРЕЖНЕВ.
Самолёт дээрэһээ,
1973 оной майн 13.

АНААГАЙ СОВХОЗОЙ гурбадахи отделениин МТФ-гэй коллектив 19 хүнһөө нэгэдэдэг юм. Бултадаа профсоюзай гэшүүд, дааһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг, түсэбтэ даабари болон абаһан социалис уялгануудаа хүсэндэнь хүргэхын түлөө бүхы арга шадалаа элсүүлдэг. һанаһандаа хүрэдэг гэжэ аймаг соогоо суурхадаг болоһоор үниинэй. Профсоюзай гэшүүдэй ажалай хойноһоо хиналта табиха, тэдэнэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, ойлгууламжын-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ гэхэ мэтын нниитын ажал ябуулга фермын техник-үрэжүүлэгшэ Ханда Батуевна Батуевада даалгагданхай.

Олон жэлдэ һаалишанаар хүдэлһэн мэргэжэлтэй малшан Х. Б. Батуева профсоюзай бүлэгэй эмхидхэлшээр һунгагданхай. Ниитынгээ энэ даабарида харюусалгатайгаар хандадаг, коллективэйнгээ ажал хэрэгэй түлөө үдэр бүри һаналаа табижа ябадаг хүн гээшэ.

Фермынгээ улаан булангые малшадай ёһотойл амаралтын, соёл болбосоролой, гэгээрэлэй гуламта болгожо шаданхай. Эндэ малшадай абаһан социалис уялганууд, өөһэд хоорондынь социалис мүрысөөнэй договор, һаалишадай хэһэн ажалай үдэр бүриин дүнгые харуулдаг самбар гэхэшэлэн эндэ үлгөөтэй, хадаатай байдаг. Энэ фермын коллективэй дунда ябуулагдаһан ниитын хүдэлмэрине тэмдэглэдэг дансые иража уншахада, анхарал татамаар зүйлнүүд бэшээтэй байха. Малшадтай хөөрэлдөө хэтшэдэй дунда аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. Н. Бородинай, совхозой парткомой секретарь В. Ц. Шойненовой, рабочкомой түрүүлэгшэ Д. Ц. Цыреновагай, фермын партгруппорг Ц. Ж. Жанадараевагай болон бусадай нэрые олохот.

Һара бүхэнэй ажалай дүнгөөр малшадай үйлэдбэриин зүблөөн заатагүй зарлагдажа байдаг. Тиихэдээ ганса хүдэлмэриин дүнгэй ямар байһые шагнаад үнгэрдэг бэшэ, мүн малшадай ажалай, үйлэдбэриин журамай хэр зэргын байдалтай байһан тушаа, саашадаа бүтээхэ зорилгонууд тушаа ехэ хөөрэлдөөн болодог юм. Зүгөөр эндэ журам эбдэхэ ушар тохёолдоогүй шахуу. 1972 оной, мүн энэ жэлэй үнгэрһэн һарануудай туршада ажалай журам эбдэһэн нэгэл баримта ушараа һэн. Фермын тракторист Шестопалов гэгшэ үнеэдтэ эдюулхэ силос таһалдуулһанайнгаа түлөө нүхэдтөө шангаар шүүмжэлүүлһэн, профсоюзай гэшүүдэй эрилтээр ондоо хүдэлмэридэ оруулагдаһан байха юм.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ФЕРМЫН БҮЛЭГ

Малшадай ажаллахада зохид эрхэ байдал тогтоохо, техникэ зүбөөр ашаглаха, усал аюулһаа һэргылхэ гэхэ мэтын асуудалнууд профсоюзай хиналта доро байдаг. Эндэ ажалһаа болоно усал таха, үбшэлхэ гэхэ мэтын ёһо бусын ушарнууд усадхагданхай. Малшад ажал дээрээ үмдэхэ тусхай хубсаһаар таһалгаряагүй хангагдажа байдаг, малай байра соо ариг сэбэр, үнеэд оньһон аргын хүсөөр һаагдана. Тиигэжэ нэгэ һаалишан гансаараа 50 үнеэдые һааха аргатай болонхой. Гадна малай байрын наг шэбхэ гаргалга, уһалалга хуу оньһожоруулагданхай. Мүнөө үнеэдэй үшөө нэгэ шэнэ байра дотор оньһон түхеэрэлгэ хабсаргагдажа байна. Тэрэнэй бүтэхэдэ душ болон һаалишадай гигиенын таһалга хүдэлжэ эхилхэ юм.

Ажалһаа сүлөө сагаа малшадай зүбөөр хэрэглэхын тула профсоюзай бүлэг ехэ оролдолго гаргадаг байна. Ном һудар уншалга, сугтаа кино харалга эмхидхэгдэдэг юм. Удаань ямар нэгэн уншаһан ном тухай хөөрэлдөө хэдэг байна. Һаалишад нэгэ забһарай гарахадаа, Улаан-Үдэ бултадаа ерээд ошоо һэн. Тиихэдээ оперо ба баледэй театрта табигдажа байгаа зүжэг хараһан, музейдэ ороһон. Удаань коммунис ажалай предприяти болохо Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллективэй ажабайдалтай, хүдэлмэритэйнь танилсаа.

Профсоюзай гэшүүд һарынгаа уялгата түлбэри сагболзор соонь оруулдаг, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Жэшээнь, нүхэр Базаров, Жанадараева гэгшэд коллективэйнгээ дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг даабаритай. Һаалишан Д. Б. Сахиева фермын газаа досоохиие ариг сэбэрээр байлгаха хэрэг харюусадаг юм. Һаалишан нүхэр Дондокова малай тэжээл арьбалха, гамтайгаар, зүбөөр гаргашалгые хинадаг гэхэйнэлэн.

Фермын бүхы коллективэй гэшүүд булта коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэтэй. Энэ нэрэ зэргэеэ жэл бүри батадхахын тула шалгалта барижа байдаг гуримтай. Анаа Үртөөгэй һү һаалиин энэ фермэ коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэнэ, ажал хэрэгээрээ, жэшээтэ ажабайдалаараа харюулна бшуу. Малшадай мэргэжэл шадабари, эрдэм һургаал дээшэлүүлхэ зорилгоор эндэ коммунис ажалай һургуули эмхидхэгдэнхэй, хэшээлынь заагдаһан болзор соогоо түсхэй программын ёһоор үнгэржэ байдаг.

Эбтэй эетэй коммунис ажалай энэ коллектив һаагдаһан һүнэй шанар дээшэлүүлхэ зорилгоор республика дотор соносхогдоһон конкурсдо эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Һайн шанартай һү гүрэндэ тушаадаг энэ фермэ нэгэнтэ бэшэ шагналда хүртэһэн байха. Тэрэшэлэн улаан булангуудай харалгада хабаадалсадаг. Республиканска харалгын дүнгөөр МТФ-гэй улаан буланда хоёрдохи шатын диплом 200 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаа һэн.

Һү һаалиин фермэнүүд хоорондын социалис мүрысөөндэ оролсоһон тус коллектив 1972 ондо 3.240 центнер һү абаха түсэбөө 50 центнерээр үлүүлээ һэн. Тэрэшэлэн гүрэндэ бэлэдхэхэ даабариһаа гадуур 23 центнер һү тушааһан байна. Гадна фермынгээ 100 үнеэн бүриһөө 98 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн амжалтатай.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай гурбадугаар жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр адаг 2.000 килограмм һү һааха социалис уялгатай фермын һаалишад эршээ заашье һуладхангүй хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байнхай.

Энэ амжалтада фермын профорг Х. Б. Батуевагай хүтэлбэрилдэг бүлэгэй оруулһан хубита ехэ. Энэ бүлэгэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай асуудал хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой заседани дээрэ харагдаһан, ажал ябуулгань һайшаагдаһан байна. Профсоюзай бүлэгэй хүдэлмэрине һайнаар эмхидхэн ябуулһанай түлөө профгруппорг Х. Б. Батуева обкомой президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар, мүнгэн шангаар шагнагдаһан байна.

Л. АНЦИФЕРОВ.
Хориин аймаг.

Энэ зураг дээрэ Ул[...] Үдын аймагай Калинин[...] рэмжэтэ совхозой һаа[...] 2-дохи гүүртын һаа[...] Галина Лаптева Анна [...] ва хоёрые харанат. Зур[...] тээ байһан Галина Лап[...] 9-дэхи жэлээ һаали[...] ажаллаха зуураа хамт[...] нүхэртөө али болохоор [...] һалсажа, туһатай зүб[...] заабари үгэжэ байдаг. [...] нэйнь ашаар Анна О[...] мүнөө эрхим һаалишад[...] гэн болонхой юм.

Үнгэрһэн 4 һарын [...] гөөр коллектив со[...] химлэжэ гараһан эд[...] һаалишад эдэ үдэр[...] бүри ехээр һү һаахы[...] оролдожо байнхай.

З. ВЕСНИНАГАЙ фо[...]

ОЙН БАЯРАЙ ВЫСТАВКЭ

Байгша оной июлиин 7—8-най үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодо Буряадай гүрэнэй морин заводой территори дээрэ Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан малай выставкэ үнгэргэхэ гэһэн тогтоол Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаба.

Ойн баярай выставкэ үнгэргэхын зорилгоор тусхай комисси байгуулагдаһан байна. Комиссиин түрүүлэгшээр, республикын совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэлэй начальник Г. П. Тюменцев баталагдаба.

Малай выставкэ дээрэ республикын колхоз, совхозуудһаа казахай сагаан толгойто үүлтэрэй, герефордско, хальмагай, симментал үүлтэрэй мал, тугалтай үнеэд, буханууд, һарлагууд, оронууд асарагдажа, харуулагдаха юм. Мүн хонин, гахай, галуун, нутаһан, тахяа, зэрлиг амитад — норко, халтар хара үнэгэн, табигдажа, олоной анхарал татаха байна бшуу.

Манай корр.

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

ГОРОХ ҺАЙНААР УРГУУЛАГДАНА

Кабанскын аймагай ажахынууд горох тарижа эхилһээр үниинэй. Бүри 1941 ондо эндэ 200 гаран гектарта энэ үнэтэ ургамал таригдаһан байгаа.

Он жэлэй ошохо бүри онол аргыень оложо, жэл бүри тарилгань үргэдхэгдэжэ байһан жэшээтэй. 1961 онһоо горох ондоо ургамалнуудтай холижо таригдахаа болижо, амяарынь 2200 гектарта хаяһан юм. 1972 ондо горох тарилта бүри үргэдхэгдэжэ, 5300 гектарта хүргэгдөөд, гектар бүриһөөнь 13,8 центнер ургаса абтаһан. 1970 ондо эгээн ехэ ургаса хуряагдаһан гэхэ гү, али гектар бүриһөө 15,6 центнер горох хуряагдаһан юм. Горох ургуулха дүй дүршэл тухай Кабанскын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник А. А. Данько, Байгалай совхозой главна агроном И. А. Аленичев гэгшэдэй хөөрөөнһөө эндэ толилогдобо.

МАНАЙ АЙМАГАЙ ажахынууд 30 гаран жэлэй туршада горох тарижа, тэрэнэй амта абаһан, ямар ехэ аша үрэтэй байһыень ойлгоһон байна. Тиимэһээ тэрэнние жэлһээ жэл бүри ехээр тарижа, ургасыень дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоно. Хэрбээ нёдондо энэ ургамалые 5300 гектарта тариһан байбал, энэ жэлдэ тэрэнээ 5700—5800 гектарта хүргэхөөр хараална. Хойшодоо энэмнайшье багадажа, юһэдэхи табан жэлэй эсэстэ 7000—7500 гектар тариха хүсэлтэйбди. Энэмнай бүхы ороохото ургамалнуудай тарилгын 25 процент болохо юм.

Аймагай ажахынуудта горохой тогтууритай һайн ургаса абтана. 1970 ондо гектар бүриһөө 15,6 центнер, 1971 ондо — 11,9, 1972 ондо — 13,8 центнер горох хуряагдаа гэхэ гү, али энэмнай ороохо тарянай ургасаһаа дутуугүй байһан. Тиигэжэ **нёдондо бүхыдөө 75 мянган центнер горох суглуулагдаһан байна**. Үнгэрэгшэ жэл «Шергинский» совхоз 1800 гектарай тус бүриһөө 14,5 центнер горох хуряажа абаа һэн.

Горох гээшэ белок элбэгтэй, адууһа малда айхабтар хэрэгтэй тэжээл. Хэрбээ шэниисэ 15 процент белогтой байбал, горох 35 процент белогтой гэхэ гү, али тэрэнние малда эдюулхэдэ, хоёр дахин ехэ ашаг шэмэтэй байна бшуу.

Горохой һолоомон мүн лэ һайн тэжээл. Тэрэнние мал обёосой һолоомонһоо үлүү һайнаар эдидэг, голой үбһэнтэй адлирхуу шэмэтэй.

Энэ ургамалай ногоон байхадань хуряахада, белогынь бүри ехэ байжа, тэрэнние нялха малда эдюулхэдэ, айхабтар ехэ ашатай.

Хоёрдохёор, горох газарай хүрьһэнэй үрэжэл, дээшэлүүлнэ. Хэрбээ гектарай 20 центнер ургаса абтабал, бүхыдөө 160—170 килограмм азот бүрилдэдэг, тэрэнэй гурбанай нэгэ хубинь хүрьһэн соо үлэнэ бшуу.

Энэ талаар горох угаа һонирхолтой ургамал юм. Үндэһэниинь нэгэ метр гүнзэгыдэ ородог, хажуу тээшээ мүн лэ нэгэ метр шахуу һалаалдаг. Тиимэһээ энэ ургамалай удаа шэниисэ болон бусад ургамалнуудые тарихада хүрьһэниинь үрэжэлтэй болоһон байжа, баян ургаса абаха арга олгоно.

Горох таригдаһан газар сэбэр паарһаа дутуугүй үрэжэлтэй. Энэнь хүнгэн хүрьһэтэй газарта бүришье элеэр харагдадаг. Манай аймагай ажахынууд горох таридаг болоһоор сэбэр паар хэрэглэхээ орой болинхой. Мүнөө ажахы бүхэндэ дүрбэ-табан политой севооборот хэрэглэгдэнэ. Тиимэ севооборотто сэбэр паар орой байдаггүй. Горохой һүүлээр шэниисэ таряад, удаань горох, обёосой холисо гү, али силосэй ургамалнууд хаягдана. Тиигээд дахин шэниисэ таригдана.

АЙМАГАЙ АЖАХЫНУУД бүхыдөө 45 мянган гектар хахалагдадаг газартай юм. Тэрэнэй 30 мянган гектарынь ороохото-бобово ургамалнууд, тэрэ тоодо 16 мянган гектар шэниисэ эзэлнэ. Вэшэндэнь тэжээлэй ургамалнууд, олон жэлэй ногоон таригдана.

Горох айхабтар ута—2—2,5 метр эшэтэй, тэрэ хүйтэнһөө балай айдаггүй. Хэды эртэ таригдаһан байбашье, горохой эшэ хабарай хүйтэндэ гэмтэжэ үзөөгүй. Нёдондо хабар хэды хүйтэн байгаашье һаа, тариһанай удаа 15—16 хоноод лэ эшэ булташан юм.

Энэ ургамал шииг нойтондо угаа дуратай. Илангаяа түрүү һүрэг тэрээндэ шиигтэй хүрьһэн хэрэгтэй.

Горох 80—120 үдэртэ ургажа, бэеэ хүсэдэг. Тэрэнние августын эхеэр амяарлан хадажа болохо.

Намартаа гүнзэгыгөөр хахалагдаһан зяб дээрэ тэрэнние тарихада һайн. Тарилгын урда тээ газарыень һайса жэгдэлхэ, борнойлхо хэрэгтэй.

Хүрьһэндэнь минеральна үтэгжүүлгэ, илангаяа фосфорно үтэгжүүлгэ оруулхада һайн. Жэшээнь, Кабанскын сорт туршалгын станциин шэнжэлһэнэй ёһоор, гектар бүридэ 0,5 центнер үрил болгогдоһон суперфосфат хэрэглэхэдэ, ургасань 4 центнерээр дээшэлһэн байба. Минеральна үтэгжүүлгые тарилгын урда тээ, культиваци хэхэ үедөө оруулжа болохо.

Ямар болзорто тарихада һайн бэ? Тэрэнние шадаал һаа, хабар эртэ тариха гэжэ оролдохо. Эртэ дулаарһан жэлдэ тэрэнние майн 1 хүрэтэр тарижа дүүргэдэгбди Хэрбээ тарилгые оройтуулбал, тиимэ һайн шанартай ороохон абтадаггүй. Орой тарихада, тэрэнэй нялха эшэнь элдэб хорхой шумуулда хорлогдодог байха юм.

Энэ ургамалые нарин зуруудтайгаар, хэрээһэлүүлэн тарихада һайн. Энэ ушарта үрэһэниинь жэгдээр хубаарилагдажа, буртаг ногооной ургаха зай байхагүй жэшээтэй. Гектар бүридэ 2,7—2,8 центнер үрэһэн хэрэглэгдэдэг гэхэ гү, али дүрбэлжэн метр бүхэндэ 120 эшэ гарабал зохид. Юрэдөө тэрэнние үдхэнөөр лэ тарихада алишье талаараа һайн. Үрэһыень 6—8 сантиметр гүнзэгыдэ таридаг. Тарилгын һүүлээр хүрьһыень каток шэрэжэ, нягтаруулхада ашатай. Жэшээнь, «Шергинский» совхоздо тарилгын урда тээ хойноонь каток ябуулдаг зантай. Энэ ушарта үрэһэниинь шиигтэй хүрьһэндэ жэгдээр таригдана ха юм.

Горохой таригдаһан газарынь хэдэн үдэр үнгэрһэн хойно буртаг ногооной үндэһэнэй сагаан утаһан мэтэ байхада борнойлходо угаа һайн. Гадна тля гэжэ хорхойтой тэмсэхын тула горохой нялха эшэнүүдые шэнгэн карбофосоор сүршэдэгбди. Энээнние самолёдоор хэбэл, бүришье зохид. Мүн газар дээгүүр ябадаг машинааршье энэ хоро сасажа болохо юм.

Горохые элдэб ургамалнуудтай холижо тарихадашье зохид. Байгалай совхоздо 1 центнер горохые 50 килограмм шэниисэтэй, центнер обёостой, 5 килограмм наран сэсэгтэй холёод тарихада һайн гэжэ шэнжэлэгдэһэн байна. Иимэ холисые горох сэбэрээр тарижа дүүргэһэнэй удаа хаяжа захалхада болохо байна.

УРГАСЫЕНЬ ямар болзорто хуряажа абахаб? Август һарада горохой доодо талын 2-3 һалаануудай эдеэнэй хатуужаад байхада хуряажа абаха шухала. Энээнһээ оройтуулбал, ургаса ехээр гээлтэдэ орохо ушартай. Энэ үедэ хуряалгын техникэшье сүлөө байдаг.

Бидэнэр элдэб аргаар тэрэнние хуряажа туршаһан байхабди. Хоёр хюроотэй косилкааршье, КНУ түхэлэй машинааршье горох хадажа үзөөбди. Зүгөөр КЗН-2,1 түхэлэй косилкаар [...] нэгэн доро баал [...] зохид гэжэ бүгэд[...] шаагдаа. Тиихэдээ [...] силкада зарим тады [...] та хэтдээ. Шүд[...] һэлгэдээ, баал хэхэ [...] рэлгэ тэдэ косил[...] тодхогдоно. Энэ [...] гээлтэ бага байдаг, [...] бүтээсэ дээшэлдэг. [...] сезон дотор нэгэ кос[...] 55—70 гектарай го[...] дагдадаг юм.

Горохой эшын шу[...] унашаһан байдаг ха[...] ниие нэгэ, хоёр, [...] бан талаһаань [...] баатай бологдодог. Эн[...] та нэгэ талаһаань ха[...] косилкаар үдэртэ 3,7 [...] хоёр талаһаань ха[...] 5,2 гектар хуряа[...] той. Тиихэдээ кос[...] хэбтэһэн ургамалда[...] дүүлэн ябуулдаг. Ни[...] силкаяа түргэнөөр я[...] да хадагдаһан горох [...] ралдажа, һэбхэгэр [...] лодог. Зүгөөр горохой [...] сагуудынь баалай до[...] даг.

Баалнуудай хатахаа[...] ороохо хуряадаг ю[...] байнаар тэрэнние с[...] даг. Тиихэдээ бараб[...] дэнүүдэй забһар е[...] жо үгэдэг.

Бороогой һүүлээр [...] дэртэй, сагта горо[...] хуряажа огто бо[...]

Мүн манай эндэ ЖВ[...] ка горох хадалгада [...] хэдэ таараха гүй [...] Энэ жатка хэрэглэхэ[...] хой буурсагууд [...] оёорто хэбтэшэдэг [...] бшуу. Энэ тон муу.

Горох хуряахадаа [...] һэрхитэр. жэгдэ ба[...] гээшэ эгээн шухала [...] мүн. Энэ ургамалые [...] үдэрэй туршада [...] абадаг байнабди.

Ургасыень хуряа[...] зуураа, ороохыень [...] гүй, саг дары хатаа[...] хэрэгтэй. Горохой [...] рэ орохотой сасу [...] буртаг ногооноо. [...] холисоһоо сэбэрла[...] хүдэлмэрние дээрэ[...] татай һарабша д[...] һайн. **Горохые хүш[...] шала дээрэ орхижо [...] лохогүй.** Тэрэнние [...] машинаар сэбэрлэ[...] руу.

Тэжээлдэ, эдеэн[...] лэгдэхэ горохые с[...] хатааха хэрэгтэй. Х[...] рохой 32 процент [...] байбалнь, 35 градус[...] сушилкада хатаадаг. [...] дүс шингтэй байга[...] сушилка соохи ха[...] градуста хүргэжэ [...] Тобшоор хэлэбэл, [...] шинг ехэтэй байха [...] шилка соохи халу[...] болгодог гуримтай.

Горох һайнаар [...] гээлтэгүйгөөр хур[...] хын тула агроном [...] хоёр нягта холбоот[...] дэлхэ ёһотой. Эдэ [...] шэжэ, бодомжолжо, [...] гамалай онсо өөр[...] ойлгожо, нютага[...] далда зохилдуулан, [...] машинануудые таар[...] рэглэхэ ушартай.

АЙМАГАЙ ажа[...] мянга гаран [...] горохые элдэб | бу[...] малнуудтай холиж[...] Горохые кукуруза[...] нигтой холижо тар[...] хабди. Ехэнхидээ го[...] сой холисо зохид ш[...] даг.

Хэрбээ горохые [...] тарижа, ороохо аб[...] тэрээндэ фосфо[...] жүүлгэ хэрэглэхэ[...] Горох-обёосой гү, [...] сад холисо тариха[...] рай 100 центнер н[...] даг. Тэрэнние [...] уһаар үтэгжүүлэ[...] тарай 150 центн[...] хуряажа болохо. З[...] рэнние элдэб ондо[...] нуудта тарихада [...] холисые июлиин [...] хахадһаа хуряа[...] даража захалдаг [...] Эндэһээ һуларһа[...] дороо зябь болго[...] лагдана.

Б. ГЫЛ[...]

АЖАЛАЙ ВАХТАДА

Хүүргын хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводто эрхимээр ажалладаг хүдэлмэришэд олон юм. Гурбадахи разрядай электро-гагнууршан Семен Балдынов тэдэнэй тоодо оролсодог. Электро-гагнууршан Семен Балдынов Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалай вахтада жагсаад, үдэр бүриингөө даабарине 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҺАРААР УРИДШАЛБА

«СССР-эй Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын бага комплексно эрхим бригада» гэһэн нэрэ зэргэтэй В. П. Парамоновой бригада табан жэлэйнгээ түсэбые 4 жэл 3 һара соо дүүргэхэ уялгатай юм.

Хурамхаанай леспромхозой энэ бригада 5 һарын түсэбые болзорһоонь нэгэ һараар уридшалан дүүргэбэ. Түрүү бригадын коллектив жэлэй эхинһээ хойшо 15 мянган кубометр модо бэлэдхэн таялуулаа. Энэнь бага комплексно бригадын жэлэй дунда зэргын бүтээсэ юм.

Н. ТЮРНЕВ.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

АЖАЛАЙ АМЖАЛТА — ОРОЛДОҺОНҺОО

Константин Михайлович Григорьев Коммунис партиин гэшүүн. Тиимэ туладаа энэ нүхэр ямаршье хүдэлмэри хэжэ ябахадаа, хододоо урагшаа тэгүүлжэ ,габшагайгаар ажалладаг, олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Мүнөө Константин Михайлович Химнын совхозой рабочкомой гэшүүн, малшадай соёл культурын болон гэр байдалай асуудалнуудые шиидхэдэг комиссиин түрүүлэгшэ.

Нүхэр Григорьев хонишон хүн. Тэдэнэйдэ ябаһан лэ сагта хамаг юумэниинь эмхи гуримтай, хото хорёонь яб-таб гэмэ, дотороо сэбэр, адууһа малынь төбир тарган байха. Энэ газарта ёһотойл эзэн хүн ажаллана хаш гэжэ абаһаар мэдэгдэхэ. Константин Михайлович Зинаида Ивановна хоёр юһэн үхибүүтэй айлайхи юм.

— Зэдын хонишодой баян дүй дүршэлые согсолон бэшэһэн брошюранууды е, «Овцеводство» гэжэ журнал, газетэдэ толилогдоһон материалнуудые ходо уншадагбди. Манай эрхэ байдалда таарамжатай зүйлнүүдыень өөрынгөө ажал хүдэлмэридэ хэрэглэхэ, нэбтэрүүлхэ гэжэ хүсэдэг гээшэбди, — гэжэ Григорьевтон хөөрэдэг.

Эдэ хоёр малшад зооветеринарна мэргэжэлтэдэй үгэһэн зүбшөөл заабаринуудые наринаар дүүргэдэг, хонишодой үйлэдбэриин суглаанай болоходо алгадгүй ерэдэг, өөрынгөө һанамжа бодомжонуудые хэлэдэг, хонин мал үсхэбэрилхэ, харууһалха хэрэгтэ ямар дутуу дунданууд үзэгдэнэб, тэдээн тушаа хэлэдэг, илангаяа зоотехнигэй, ветеринарай хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тушаа шүүмжэлхы ажаглалташье хэжэ байдаг зантай. Үнэндөө Григорьевтондо шүүмжэлүүлһэн хүнүүд тэдээндэ гомдожо, буруушаажа ябадаггүй. Яахадааб гэхэдэ, Константин Михайлович, Зинаида Ивановна хадаа ажал хүдэлмэриеэ һайжаруулхын, амжалта түйлахын түлөө хамаг хүсэеэ зорюулжа, үнэн сэхээр хүдэлжэ ябадаг малшад ха юм даа. Эдэ хоёр нэгэшье юумэ буруу хэлэдэггүй, сэхэ рууһ табидаг ха юм. Хэрбээ булта малшад иимэ сэхэ зантай, урагшаа сэдьхэлтэй байдаг һаа, хэды ехэ амжалта түйлагдаха байна гээшэб?

Константин Михайлович хэлээд, шүүмжэлээд, энэ тэрэ дутуу дунданууды е тоолоод һуудаггүй, харин өөрөө ехэ бэрхээр ажалладаг, хонидой хурьгалха үедэ туһалхаяа ерэһэн хүнүүдые зүбөөр хүдэлгэдэг, мал адуулха, харууһалха таладань һургаал заабари үгэжэ, туһалалсажа ябадаг хүн шуу.

— Григорьевтоной бригадада ажаллахада, амар даа. Өөһэдөө жэшээтэ һайнаар хүдэлнэ, тэрэнь манда ехэ һургаал болоно. Эндэ ажаллахада урматай, урагшатай гэжэ тус бригадада хурьга абалсаһан нүхэр Александр Борисович Атутов хэлэжэ байгаа һэн.

Нүхэр Григорьевой даадаг хонин һүрэг Зүүн-Тоёондо байрлана. Хонидынь февраль, март һарануудай туршада хурьгалжа дүүрээ. Мүнөө эндэ 650 эхэ хониһоо 715 хурьган абтаа. Өндөогөөр хэлэхэдэ, 100 толгой бүриһөө 110 хурьган абтаад байна. Константин Михайлович Зинаида Ивановна хоёр эдэ нарай малайнгаа нэгэшье толгойень гарзалуулангүй эхэһээнь һалгааха, ногоондо гаргаха гэжэ бүхы шадалаараа оролдоно. Малаа холимол тэжээлээр, хурьгадаа шэмхэхэ, долёохо минеральна тэжээлээр дутаахагүй гэжэ эдэ малшад хэды ябадал хэнэ гээшэб? Эндэхи хурьганай байра соо ороходо, мел, тэжээлэй дабһан, һанай гурил гэхэ мэтын зүйлнүүд бии, уһаар ядалданагүй, ехэшэг болоһон хурьгад сэл хүхэ үбһэ шэмхэлнэ. Иигэжэ харууһалагдаһан хурьгад тобир өөдэргэнөөр түлжөөгүйдөө аргань үгы. Эхэһээ һалгааха үедэнь адаг 20—22 килограмм заатагүй татаха байха даа.

Нёдондо нүхэр Григорьев 100 эхэ хонин бүхэнһөө 105 хурьга түлжүүлээ, ехэ хониной толгой бүриһөө 3,3 килограмм ноохо хайшалжа абаһан байгаа. 1973 ондо хэды хүндэ сагай тушаалдабашье, Григорьевтон урда жэлнүүдэйхиһээ үлүү һайн амжалта түйлаха зориглолтойгоор ажаллажа байна. Агуу ехэ Ленинэй байгуулһан партиин гэшүүн гээшэб, жэлһээ жэл бүри амжалтаяа улам арьбадхаха уялгатайб гэжэ нүхэр Григорьев һайса ойлгоно. Тиимэ дээрэһээ тэрэнэй ажал хэрэг урагшатай байна ха юм.

Б .ШИРЕТОРОВ.
Сэлэнгын аймаг.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА ШЭДЭЭСЭНЭ

РСФСР:

ГАЗАР ҮРЭМДЭГШЭДЭЙ ЭРШЭТЭ АЖАЛ

ТЮМЕНЬ. Баруун Сибириин нефть олзоборилгын үрэмдэгшэдэй коллективүүд ажалайнгаа эршэ шангадхана. Социалис Ажалай Герой А. Шакшинай бригада Самотлорто нэгэ бүхэ һүүшээр 888 метр хадалиг газар үрэмдэжэ, рекорд тогтообо. Нүхэ малтаха түрүү, нарижуулагдаһан технологи болон аша үрэтэй түхеэрэлгэ хэрэглэжэ, коллектив дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Сибирягууд жэлэйнгээ даабариһаа гадуур 15 метр хадалиг газар үрэмдэхые шиидэнхэй.

Баруун Сибириин үрэмдэлгын бусад бригаданууд мүн лэ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Майн эхинһээ тэдэнэр 10 мянган метр нүхэ үрэмдөөд байна. Энэ райондо нефть олзоборилгын түүхэдэ ажалай иимэ эршэ урда тээнь түйлагдаагүй юм. Үрэмдэгшэд түсэбһөө гадуур 70 мянган метр нүхэ малтаа. Энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 2,3 миллион тонно нефть олзоборилхо уялга абаһан «хара алта» абагшадта үрэмдэгшэд туһална.

АРМЕНИ:

ЭЛЕКТРОТЕХНИГҮҮД ХАРИЛСАН ХҮДЭЛНЭ

ЕРЕВАН. Электродуудые хабсаралта ба гагналга, спиральнуудые орёолто — электрическэ лаампа бүтээхэ шухала ажалые автомат лини бүтээнэ. Тус линиие Польшын «Подям» фирмэ бүтээһэн байна. Ереванахи «Армэлектросвет» нэгэдэлэй шухала предприятида нэбтэрүүлэгдэһэн энэ лини продукци ехээр гаргаха, тэрэнэй шанар һайжаруулха, жэл бүри миллионһоо дээшэ түхэриг мүнгэ алмаха арга олгоно.

Совет электротехнигүүд Польшын мэргэжэлтэдтэй харилсаа холбоо байгуулланхай. Мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэмэ продукци түргэнөөр бүтээн гаргалгада энэнь һайнаар нүлөөлнэ. Жэшээнь, Ереванай инженернүүд поляк нүхэдтөө автомобилиин фарай люминисцентнэ лаампа болон светильнигүүдые бүтээн гаргаха техническэ бүхы документаци дамжуулан үгэбэ.

Лодзиин механическа заводой мүлидэг агрегадууд, Польшодо бүтээгдэһэн технологическа лини болон бусад түхеэрэлгэнүүд республикын электротехническэ промышленностиин предприятинуудта суурхадаг болонхой.

КАЗАХСТАН:

ХЭДЭН МИНУТЫН ТУРША СОО — КАНАЛ

АЛМА-АТА. Урда Прибалхашта шанга нэерэн гараба. Төөһоной дэгдэхэдэ, шулуун хабсагайда хэдэхэн минутын турша соо малтагдаһан гурбан километр ута канал харагдаба. Зуун тонно бодосой тэһэрхэдэ, секундын турша соо 125 кубометр уһанай урдаха ханаао малтагдаа.

Элһэтэ сул губиин дунда оршодог «сагаан тала» гэхэ гү, али Акдала руу һаадгүйгөөр мүрэнэй уһанай урдан орохо зам нигэжэ нээгдэбэ гээшэ, Эндэ газарай ажал ехэ. Хүрьһэ шэнжэлдэг Казахстанай эрдэмтэд барайгар, кукуруза, шэниисэ, овощой ба бахчева ургамалнуудые тариха зуу мянган гектар газар олоо. Тэрэнэй арбанай нэгэ хубинь мүнөө хахалагдаад байна.

Казахстанай хэдэн райондо газар тэһэлжэ, уһалууриин һубагууд малтагдана .

ГРУЗИ:

ШЭНЭ УРГАСЫН САЙ

ТБИЛИСИ. Грузиин ажахынууд сайн набша түүбэрилэн суглуулжа эхилбэ. Гегечкорско районой К. Марксын нэрэмжэтэ колхоз түрүүшын хэдэн центнер сайн набша тушааба.

Хэдэн үдэрэй үнгэрхэдэ, сайн оло миллион һөөрүүд эдеэшэхэ. Тиихэдэнь «фабрика-плантаци» гэһэн ногоон конвейер хүсэдөөр хүдэлжэ эхилхэ юм. Ургаса хуряалга хахад жэлэй турша соо таһалгаряагүйгөөр үргэлжэлхэ. Плантацинуудай ажалшад энэ жэлдэ 1975 оной түсэб дүүргэхэ гэхэ гү, али 285 мянган тонно сайн набша суглуулхые шиидэнхэй.

КИРГИЗИ:

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫН ХАҺА

ФРУНЗЕ. Урда Киргизиин хара газарай нуга сабшалан үнгын сэсэг набшаар бүрхөөгдэжэ, хүнэй нюдэ баясуулна. Наратай дулаан үдэрнүүд болоһо, хура бороогой элбэгээр ороһон хада газарай үбһэ ногооной ургаса һайн. Эндэхи ажахынууд урдынхиһаа эртэ үбһэеэ хуряажа эхилбэ.

Ошско областиин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизатор С. Джеентаев үбһэ хуряалгаяа түргэнөөр үнгэргэхэ үүсхэл гаргаба. Энэ үүсхэлые ажахын олон хүдэлмэрилэгшэд дэмжээ. Тэдэнэр үдэрэйнгөө даабарине нэгэ хахадаар дүүргэхэ уялга абанхай.

Энэ жэлдэ Ошско областьдо хоёр миллион шахуу тонно үбһэн, силос, сенаж бэлдэгдэхэ юм.

(ТАСС-ай корр.).

СССР—ГДР: ХАНИ НҮХЭСЭЛ, БАТА НЭГЭДЭЛ

Нүхэр Э. Хонеккерто Ленинэй орден барюулагдаба

БЕРЛИН, майн 13. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев хани ёһоной оршон байдалда СЕПГ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Э. Хонеккертэ Ленинэй орден барюулба. СССР ба ГДР-эй арадай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаа болон харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэһэнэй түлөө, эб найрамдал болон социализмэ бэхижүүлгын хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулһанай түлөө Э. Хонеккер энэ үндэр шагналда хүртөө.

СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарьта Ленинэй орден барюулһан ушар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ГДР-тэ хани ёһоор айлшалһан дурсахаалта үйлэ хэрэгүүдэй нэгэн болоо, аха дүү хоёр партинуудай нэгэдэлэй, жагсаалай, СССР ба ГДР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай эли тодо гэршэнь болоо.

Орден барюулгын баяр ёһолодо СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүд, гэшүүдтэ кандидадууд, ГДР-эй партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд болон бусад ажал ябуулагшад байлсаа.

Совет талаһаа Л. И. Брежневтэй Берлин ерэһэн нүхэд байгаа.

Орден барюулгын баяр ёһололой үедэ нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлээ.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Эрих Хонеккер!

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Эрих Хонеккертэ Ленинэй орден барюулха хүндэтэ даабари СССР-эй Верховно Соведэй Президиум намда үгөө. СССР-эй, ГДР-эй арадуудай хоорондо аха дүүгэй хани барисаа болон харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэһэнэйнь түлөө, эб найрамдал, социализм бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулһанайнь түлөө Э. Хонеккер Совет гүрэнэй энэ дээдын шагналда хүртэбэ гээшэ.

Фашизмда эсэргүү тэмсэлэй хүшэр хүндэ һургуули гараһан нугаршагүй коммунист, патриот ба интернационалист, социалис хани барисаанай, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша гэжэ Эрих Хонеккерые манай орон дотор һайнаар мэдэдэг, зүрхэнһөө хүндэлдэг.

Нүхэр Хонеккерэй бүхы амидарал, революционно бүхы ажал ябуулга хүдэлмэришэн ангиин, ажалшадай аша туһын түлөө немец коммунистнуудай тэмсэлтэй холбоотой. Германиин Демократическа Республикые байгуулга, бэхижүүлгэ, ниитын ажабайдалай бүхы һалбарида социалис ёһо гуримуудай тогтоолго, республикын экономикын, наукын, соёл культурын бүхы талын хүгжэлтэ, коммунизмын үзэл сурталаар эрхэтэдые хүмүүжүүлгэ — эдэ бүгэдэ СЕПГ-ын, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ коллективэй түүхэтэ габьяа мүн. Нүхэр Хонеккер энэ коллективтэ өөрһөөр жэл шахуу болоноой.

Нүхэр Хонеккер ажаллажа байха үедөө олон жэлэй турша Германиин ба уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшад болохо Вильгельм Пик, Отто Гротеволь гэхэ мэтэ бидэ бүтэдэнэй хүнүүд, нүхэр Вальтер Ульбрихт гэгшэдтэй нягта холбоотой байһан юм. СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретариин тушаалда бусалгатай зуураа нүхэр Хонеккер немец коммунистнуудай үеын тельмановскэ интернационалис ёһо заншалые нэрэ хүндэтэйгөөр дамжуулжа ябана.

СЕПГ-гэй VIII съездын зорилгонуудые бэелүүлжэ, орон дотороо түүхын хүгжэнги социалис общество байгуулхадаа, ГДР-эй ажалшад болбол Советскэ Союз болон социализмын бусад аха дүү оронуудай арадуудтай суг хамта дотоодыгоо хүгжэлтын ёһоор, түүхын жама ёһонуудаар бусад арадуудай дабшаха, эсэсэй эсэстэ бүхы хүн түрэлтэнэй дабшаха ерээдүйн үргэн харгы гаргажа байна гээшэ.

ГДР-эй арад ерээдүйдөө батаар этигэнэ, тэрэнэй материальна болон оюун ухаанай байдал жэл ерэхэ бүри баян дэлгэр болоно байдаг. Нүхэдүүд, танай туйлалтануудаар бидэнэр баясанабди, шэнэ амжалта туйлахыетнай гүн сэдьхэлһээ хүсэнэбди!

Европодо эб найрамдалай, аюулгүй байдалай нүлөө ехэхэн хүсэн байһан, уласхоорондын хэрэгүүдтэ ехэ нэрэтэй солотой болоһон гүрэн болохо Германиин Демократическа Республикын үүргэ тухай тусхайта хэлэнгүй гаража болохогүй.

Мүнөө Европодо «сэлмэг» гэжэ политическэ барометр бүри найдамтайгаар харуулна. Түгшүүрил һуларуулха ябадал бүри найдамтайгаар бэхижэнэ, эб найрамдал бата бэхи, ерээдүйн һайн байдал тогтохо гэһэн мэдэрэл бүри бэхижэнэ. Энэ ушарай Германиин Демократическа Республикын гэшүүн байһан социалис хани барисаанай оронуудай эб найрамдалда дуратай, эдэбхи ехэтэй политикатай нэн түрүүн холбоотой байһаниинь арсашагүй юм. Түгшүүрил һуларуулгада ГДР ямар ехэ хубитаяа оруулааб, орёо асуудалнуудые бодото дээрэнь гуримшуулхын тула тэрэ ямар ехэ шэн габьяатай хүсэл оролдолго гаргааб гэжэ бүтэдэ мэдэнэ.

Европодо али нэгэн саг зуурын туршадал амгалан байдалай тогтохын тула бидэнэр, коммунистнууд, түгшүүритэ байдал һуларуулхын түлөө тэмсэнэ бэшэбди. Уласхоорондын политикада туйлаха гэһэн манай хараа бодол, манай бодото уг зорилго, иигэжэ мүнөө бидэнэр хэлэжэ шадаха байнабди, — хэлбэришэгүй эб найрамдал мүн болоно. Имэл эрхэ байдалда социальна байгуулалтаһаа, хэм хэмжүүр болон бусад илгаануудһаа дулдыдангүй, Европын бэеэ даанхай гүрэнүүдэй адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбоон байгуулагдажа болохо юм. Бата бэхи эб найрамдал байгуулха ябадал дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдэй үедэ Гитлертэ эсэргүү нэгэдэлэй талада арадуудай эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө, фашис дарлалтые бута сохихын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн бүхы хүнүүдэй габьяагай ёһотой аша үрэнь мүн болохо байна. Европын эб найрамдалай байшан найдамтай, тогтууритай байхын тула Европын эб найрамдалай байшан найдамтай, тогтууритай байха зэргэтэй.

Социалис оронуудай хэжэ байһан бүхы юумэн һайнаар үндэһэтэйгөөр хэгдэнэ. Европо түби дээрэ һайн тээшээ болоһон эрьелтые ехэнхи ушарта тодорхойлһон һүүлэй жэлнүүдэй договорнууд болон хэлсээнүүдтэ энэ ушар бүрин хабаатай юм. Хэрбээ договор доро бидэнэр гараа табяа һаа, эдэ документнүүдэй үзэг бүхэниие, уг зорилгыень нягтаар, хүсэдөөр сахиха гэжэ эрид шиидэнхэйбди гэһэн удхатай юм. Бидэнтэй договор баталагшадһаа мүн лэ иимэ хандалгые бидэнэр хүлеэнэбди. Ондоогоор хандабал, үнэн сэхэ хани харилсаан болохогүй бшуу.

«Хүйтэн дайе» үүсхэгшэдэй гэмээр Германиин хоёр гүрэнүүдэй хоорондо хёмороото, зүрилдөөтэ байдал ушаруулжа байхада, Европын оршон байдалай бүри ехэ түгшүүритэй болоожо байхые бүгэдэ мэдэнэ ёһотой. Германиин Демократическа Республикын ба Германиин Федеративна Республикын хоорондохи харилсаануудай үндэһэ һууринууд тухай договор хүсэндэө ороходоо, энэ договор Баруун Германиин бундестагта һаяхан баталагдаа, гуримшуулагдаагүй байдалда эсэе табиха үүргэтэй юм. Бэеэ даанхай хоёр гүрэнүүд болохо ГДР ба ФРГ-эйн хоорондохи харилсаануудые гуримшуулхаһаа гадна, Европодохи түгшүүритэ байдалые саашадань һуларуулхын, уласхоорондын эб найрамдал бэхижүүлхын тулада энэ договор ехэ удха шанартай юм гэжэ бидэнэр зүбшөөнэбди.

Европын зүүн ба баруун зүгэй хоорондо хүрипэ ёһоной хани харилсаа байгуулха гэһэн манай зорилго мүн нүгөө талаһаа хүсэл оролдолго гаргахые эрилтэ табина ха юм даа. Политическэ зориггүйгөөр, оронойнгоо бодото аша туһые, Европодохи, эб найрамдалай бүри үргэн ехэ аша туһые ойлгонгүйгөөр энээниие туйлажа болохогүй. Бата бэхи эб найрамдал хүсэһэн хүн бүхэн энэ талаар хэгдэжэ байһан бүхы алхамуудые дэмжэнгүй байжа шадахагүй. Манай хаража байтар олон арбаад гүрэнүүдэй зүгһөө ГДР-ые эдэбхитэйгээр мэдэрхэ ябадал — энэ хадаа өөрынгөө социалис гүрэниие байгуулха талаар республикын хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигенциин оролдосотой ажалай хуулита үрэ дүнгынь, СЕПГ-гэй, тэрэнэй Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамай, тэрэ тоодо гадаадын хэрэгүүдэй талаарша, аша үрэнь мүн гээшэ. Тэхэдэ хамта энэ хадаа эбдэршэгүй ёһоной, социалис хамтын барисаанай талаар нэгэдэһэн социализмын аха дүү бүхы оронуудай хоорондоо холбоотой ажал ябуулгын үрэ дүн мүн. Социалис хани барисаанай оронуудай, аха дүү коммунис партинуудай, түрүү бүхы хүсэнүүдэй нэн түрүүнэй хэрэг гэжэ харадаг зорилгые мүнөө шиидхэгдэһэн дээрэ тооложо шадаха байнабди. Энээндэ баяртайбди.

Хүндэтэ ханинар! Немец хүдэлмэришэд ба таряашадай социалис гүрэнэй бии болоһон түрүүшын жэлһээ эхилжэ совет коммунистнууд, Советскэ Союз тантай суг хамта байгаа. Манай оронуудай хоорондо бии болоһон бүхы талын харилсаа холбооё, аха дүүтэй хани ёһоной харилсаануудые дайнай һүүлэй үеын асари ехэ туйлалтануудай нэгэн гэжэ, имагтал социалис байгуулалта арадуудай бодото аха дүүгэй холбоо байгуулжа шадаха юм гэһэн үшөө нэгэ үнэмшэстэй гэршэ гэжэ бидэнэр харанабди. Советскэ Союзай ба Германиин Демократическа Республикын эбдэршэгүй союз саашадаашье хүгжэжэ байхань дамжаггүй. Тиин бидэнэр энэ һайн һайхан, түүхын шухала хэрэгтэ танай партиин Центральна Комитедэй, тэрэнэй политбюрогой, нүхэр Хонеккерэй өөрынь оруулжа байһан ехэ хубитыень бидэнэр үндэрөөр сэгнэнэбди.

Хүндэтэ манай хани, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Советскэ правительствын гүн сэдьхэлэй амаршалгые үшөө дахин хүлеэн абыт.

Ленинэй орден — манай Эхэ ороной эгээн ехэ орден танда барюулхадаа ехэ баяртай байнаб.

Элүүр энхэ ябахыетнай, Германиин Демократическа Республикын аша туһада, манай партинуудай, арадуудай хани барисаанай аша туһада, эб найрамдалай, социализмын аша туһада хэдэг ажал ябуулгадаа шэнэ амжалта туйлахыетнай бидэнэр хүсэнэбди.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, халуун альга ташалгаар угтагдаа.

Нүхэр Л. И. Брежнев Э. Хонеккертэ Ленинэй орден барюулаад, тэрэниие үнэн зүрхэнһөө, хани ёһоор тэбэреэ, гарыень баряа. Зал соо альга ташалган дахинаа болоно.

Нүхэр Э. Хонеккер харюугай үгэ хэлээ.

Нүхэр Э. ХОНЕККЕРОЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев!

Намда Ленинэй орден барюулһан ушартай дашарамдан, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет Социалис Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведтэ, Танда, хүндэтэ хани, нүхэр Леонид Ильич Брежнев, үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргэхыем зүбшөөгыт. Коммунист бүхэндэ үнэтэй Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй, революционно хэрэгтэй нягта холбоотой энэ хүндэтэ хайра шагнал Танай гарһаа абахадаа, сэдьхэлээ ехээр хүдэлбэб. Энэ үедэ манай һанал бодол бидэнэй ами наһаяа, ажал хэрэгээ, тэмсэлээ зорюулһан ниитын хэрэгтэй — социализмын, коммунизмын агууехэ хэрэгтэй холбоотой юм.

Намда Ленинэй орден барюулалгые нэн түрүүн манай Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин, хүдэлмэришэн ангиин, хамтын ажал эрхилдэг таряашадай, интеллигенциин, манай эрхим зэргын залуушуулай, Германиин Демократическа Республикын бүхы арадай туйлаһан амжалтануудта үгтэһэн үндэр сэгнэлтэ мэтээр харанаб. Карл Либкнехтын, Роза Люксембургын, Эрнст Тельманэй, Вильгельм Пигэй, Отто Гротеволиин, Вальтер Ульбрихтын һуури табижа хүгжөөһэн немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ба Советскэ Союзай Коммунис партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон олон арбаад жэлэй турша соо һалбаран бадаржа байна. Хэрбээ манай партиин VIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ туйлагдаһан һайн үрэ дүнгүүд тухай хэлэхэдэ, СССР-тэй саг үргэлжын аха дүүгэй холбоо барисаатай байһанһаа энэ нэн түрүүн туйлагдаха аргатай болоо. Зүрхэнэй нэгэ жэгдээр сохилһондол мэтэ, пролетарска интернационализм энэ холбоондо хүсэ шадал нэмээжэ, манай холбоо барисаае, харилсан туһалалсалгые һалбаруулан хүгжөөнэ.

Гитлеровскэ фашизмые алдарта Совет Армиин дараһан түүхэтэ илалтын ойе хэдэхэн үдэрэй урда тээ тэмдэглэхэдээ, агууехэ совет арадай эрэлхэг баатаршалгануудай ба гэмтэл хохидолнуудай урда толгойгоо гунхуулнабди.

Эдэ бүгэдэ хэтэдээ мартагдахагүйл. Энэнь манай арадта хархис муухай империалис дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрэлгын үдэр болоһон байгаа. Энэ үдэр шэнэ байдалай зам нээгээ. Мүнөө Германиин Демократическа Республика бата бэхи социалис гүрэн болоо. Тэрэ бусад социалис гүрэнүүдтэй, Советскэ Союзтай нягта холбоо барисаатай — мүнөө энэ лозунг манай арадай зүрхэ сэдьхэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ батаар оронхой. Тэрэ үеһөө үедэ дамжан һалбаржа байхал.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар совет арадай амжалтата ажалай хойноһоо манай республикын бүхы зон сэдьхэлээ ханангяар адаглана. Тэдэ коммунизм байгуулгада ажалай ехэ амжалтануудаар зоригжонхой, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ абтаһан эб найрамдалта программа бэелүүлгэдэ СССР-эй габьяа үндэрөөр сэгнэнэ. Мүнөө Совет Социалис Республикануудай Союзай һүр хүсэнэй, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй холын хараата политикын ашаар политическэ, социальна тэмсэлэй шиидхэхы бүхы шатануудта дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүри эб найрамдалай ба социализмын аша туһада хубилжа байна.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Танай, хүндэтэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев, үндэһэ һуури табиһан эб найрамдалта программа социалис оронуудай, гэхэ зуура, мүнөө үедэ эб найрамдалай ба арадуудай амгалан харилсаа холбоо хангахын түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдэй ажал ябуулгын программа болоо. Уласхоорондын оршон соо Советскэ Союзай нэрэ хүндэ, мүнөөнэйхидэл адли, хэзээдэшье иимэ ехэ байгаагүй гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Дэлхэйн хоёр дайнай һүжэрһэн, 1945 онһоо хойшо хүйтэн дайнай гуламта болоһон Европын үмэнэ эб найрамдалта түби болохо арга боломжын нээгдэжэ байһан түүхэтэ үе сагта мүнөө ажаһуунабди.

Эб найрамдалта программа арадуудай ажабайдалда бодотоор бэелээ гээд КПСС-эй XXIV съездһээ хойшо хоёр жэлэй үнгэрэмсээр хэлэжэ шадахабди. Социалис гүрэнүүдэй аша туһа амгалан тайбан, аюулгүй байдалда ажаһууха хүсэлантэймнай тааралдана гэжэ арадууд улам бүри тодоор ойлгодог болоо. Уласхоорондын хүгжэлтын нүлөөгөөр капиталис олон оронуудай правительствануд үнэнтэ политика бэелүүлжэ эхилээ.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые СЕПГ-гэй Центральна Комитет, ГДР-эй правительство үндэрөөр сэгнэнэ. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай эрхэ нүхэсэл болохо амгалан тайбанаар зэргэ оршохо ёһо гурим үргэнөөр мэдэрэгдэжэ байна. Хүйтэн дайнһаа түгшүүрил һуларуулха хүрэтэр хэрэг бэелүүлэгдэжэ байна гэһэн хараа бодолыень бидэ ойлгонобди. Тиихэдэ элитэ ехэ политигуудай уулзалганууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Эб найрамдал бэхижүүлхэ ба али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо байгуулха тээшэнь дэлхэйн политика залан шэглүүлхын тула Танай, хүндэтэ нүхэр Брежнев, хойшонхи уулзалгануудай үнэтэ туһа нэмэри хэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Эб найрамдалта программа бүрин бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ, уласхоорондын оршон байдалда болоһон таарамжатай һайн хубилалта үргэдхэхые туйлаха хэрэгтэй гэһэн апрелиин Пленумэй тезис ГДР-тэ һайшаалтайгаар угтагдаа. Энэнь манай бэелүүлдэг политикын уг зорилго мүн. Баталагдаһан договорнуудай үгэ бүхэнэй бэелхынь түлөө, эб найрамдал хангаха ба түгшүүрил һуларуулха талаар тэдэнэй эгээн лэ аша үрэтэйгөөр нүлөөлхынь түлөө тэмсэнэбди. Энээнэй тула Европын бэеэ дааһан гүрэнүүд адли тэгшэ эрхэтэйгээр харилсаа холбоо хэхэ зэргэтэй. Энээнэй тула мүнөө, ерээдүйдэ гүрэнүүдэй хилэ бүрин хүсэдөөр хүндэлхэ шухала. ГДР-эй ба ФРГ-гэй, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай Германиин бэеэ дааһан хоёр гүрэнэй хоодондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор бэелүүлгэдэ бидэ иимээр ханданабди. Нүгөө талаһаа мүн лэ иимэ хараа бодолтой байхыень хүлеэгдэнэ.

Хүндэтэ нүхэр Леонид Ильич!

Эб найрамдалта совет программа тухай, тэрэниие бэелүүлхын тула эсэшэ сусашагүй хэгдэһэн тэмсэл тухай хөөрэлдөөнэй болоходо, энэ хэрэгтэ Танай хэһэн ехэ туһа нэмэри хүндэтэйгөөр тэмдэглэгдэдэг. Энэ хадаа дэлхэй дээрэ эгээн һайн һайхан уг зорилгонууд — социализм ба эб найрамдал байгуулгада зорюулагдаһан аршэтэ ажал мүн. Тиимэһээ эб найрамдал хамгаалгын уласхоорондын Ленинскэ шан Танда олгоһонтой дашарамдуулан, зүрхэ сэдьхэлһээ үшөө дахин амаршалаад, шууд сэхэ тэмсэлэйтнай түлөө Танда баяр хүргэн, саашанхи ажал ябуулгадаа амжалта туйлахыетнай зол жаргалтайгаар ажаһуухыетнай хүсэнэб. Социалис Германиин Демократическа Республикын коммунистнуудай, бүхы хүн зоной зүгһөө һайн союзнигуудтай, ханинартай хододоо байһандаа этигэн найдагты.

Хүндэтэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев!

Намайе Ленинэй орденоор шагнаһанай түлөө үнэн зүрхэнһөө үшөө дахин баяр хүргэнэб. СЕПГ-гэй VIII съезд дээрэ абтаһан дотоодын ба гадаадын политическэ хараа шугамаа шууд сэхээр бэелүүлхэбди гэжэ СЕПГ-гэй Центральна Комитедэй үмэнэһөө хэлэхые хүсэнэб. СССР ба социалис хани нэгэдэлтэ аха дүү бусад оронуудтай холбоо барисаа байгуулжа, Германиин Демократическа Республика Марксын, Энгельсын, Ленинэй зааһан замаар дабшаха. Энэ хадаа манай арадай, манай хамтын хэрэгэй илан мандахын аша туһада мүнөө үеын, хойшонхи бүхы амжалтануудаймнай үндэһэ һуури мүн.

* * *

Нүхэр Э. Хонеккерэй харюугай үгые эндэ сугларагшад үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

Орден барюулгын үедэ байлсаһан ГДР-эй партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, совет нүхэд СЕПГ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретариие үндэр шагналтайнь дашарамдуулан халуунаар амаршалаа.

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ, ҮНЭН СЭДЬХЭЛЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй Центральна Комитет, ГДР-эй Гүрэнэй Совет ба Министрнүүдэй Совет майн 13-да КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хүндэлэлдэ сайлалга хээ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ульбрихт, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, партийна ба гүрэнэй бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад сайлалгада байба.

Л. И. Брежневтэй хамта Берлин ерэһэн нүхэд, ГДР-тэхи совет эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд ба хүдэлмэрилэгшэд Совет талаһаа байлсаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Э. Хонеккер сайлалгын үедэ хани ёһоной үгэнүүдые хэлэбэ.

Сайлалга үнэн зүрхэнэй, аха дүүгэй хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

Нүхэр Л. И. Брежнев Москвадаа бусажа ерэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев майн 13-да Москвадаа бусажа ерээ. Польшын Арадай Республикада, Германиин Демократическа Республикада хани ёһоной уулзалгануудые хэхэеэ ошоһон байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. И. Блатов КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарьтай хамта Москвадаа бусажа ерэлсээ.

СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковскэ аэродром дээрэ нүхэд Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд П. А. Абрасимов, Б. П. Бугаев, В. В. Кузнецов, Г. Ф. Павлов, Г. Э. Цуканов, К. У. Черненко, Н. А. Щелоков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн О. В. Рахманин гэгшэд нүхэр Л. И. Брежневые угтаа.

ГДР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Хорст Биттнер, ПНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Зенон Новак гэгшэд уттагшадтай байлсаа.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ПОЛЬШОДО ХАНИ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГАНУУДЫЕ ХЭҺЭН ТУХАЙ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэн партиин Центральна Комитедэй, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар Польшын Арадай Республикада ошоод, байгша оной майн 11—12-ой үдэрнүүдтэ хани ёһоной уулзалгануудые хэһэн байна.

ПНР-тэ ошоод байха үедэ Л. И. Брежневые ПНР-эй хүтэлбэрилэгшэд ба хүтэлбэрилэгшэд хани халуунаар, аха дүүгэй ёһоор угтаа. Л. И. Брежнев ПОРП-ын Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Э. Геректэй уулзалгануудые, хөөрэлдөөнүүдые хээ.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые үдэшэн ошолсогшод: КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. И. Блатов, тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ ПНР-тэ байдаг элшэн сайд С. А. Пилотович гэгшэд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаа. Польшын талаһаа — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь Ф. Шляхчиц, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Ольшовский, ПОРП-ын ЦК-гай Секретариадай гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагша Р. Фрелек, ПОРП-ын ЦК-гай Секретариадай канцелярииие даагшын орлогшо Е. Вацук гэгшэд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаба.

Коммунистнуудай ехэ эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда парти дотор үнгэргэгдэжэ байгаа тоосоото-һунгалтын кампани тухай, ПОРП-ын VI съездын хараалһанай ёһоор, ороной экономическа, социальна хүгжэлтын түсэбүүдэй дүүргэгдэжэ байһан тухай поляк нүхэд хөөрэбэ. Партийна, гүрэнэй ба ниитын эмхинүүд ажалшадые, илангаяа залуу үетэниие, социализмын үзэл бодолтойгоор, социалис Польшые эмхидхэн байгуулха хэрэгтэ залуушуулые хабаадуулха хараа бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ зорилгонуудта ехэ анхарал хандуулаа.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула КПСС-эй ЦК-гай эрхилжэ байгаа уласхоорондын ажал ябуулга тухай зүбшөөлһэн КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй хүдэлмэри тухай, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, эрдэм ба техникын туйлалтануудые социалис байгуулалтын үлэмжэ һайн талануудтайнь холбон нэгэдхэхэ зорилгоор партийна ба Соведүүдэй эмхинүүдэй гаргадаг оролдолго хүсэлэлгэнүүд тухай Л. И. Брежнев Польшын хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдээсэбэ. КПСС-тэ партийна биледүүдые һэлгэжэ байһан ушар коммунистнуудай зохёон байгуулхын үүсхэл улам хүгжөөн бадаргаха, табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые дүүргэхын түлөө, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэдэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ.

КПСС ПОРП хоёрой хоорондын, Советскэ Союзай ба Польшын Арадай Республикын хоорондын хани ёһоной түгэлдэр харилсаа холбооной амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые хоёр тала ехэ баяртайгаар тэмдэглэбэ. Оронуудайнгаа хоорондын политическэ, экономическа харилсаа холбооё хоёр талын, тэрэшэлэн олон талын үндэһэ һуури дээрэ — Варшавска договорой ба Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй оршом соо улам гүнзэгырүүлхэ, социалис ёһоной экономическа холбооной нэгэдхэмэл программа эдэбхитэйгээр бэелүүлхэ гэжэ эрмэлзэдэг байһанаа хоёр тала дахинаа лаблан элирхэйлээ.

КПСС-эй ба ПОРП-ын хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаа холбоон Советскэ Союзай ба Польшын Арадай Республикын арадуудай хоорондын ойртолсолгые хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ зохихо үүргэ дүүргэнэ, тиихэтээ хамта социалис, коммунис байгуулалтын дүй дүршэлые хоёр талын аша туһада бүри хүсэд һайнаар ашаглаха, уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар хоёр ороной гаргадаг оролдолго хүсэлэлгые таарууһаар эмхидхэхэ, совет, поляк арадуудай бата хани барисаае шэнэ хэм хэмжээндэ үргэхэ арга олгоно гэжэ уулзалгада хабаадагшад тусхайлан тэмдэглээ. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ уласхоорондын байдалай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Уласхоорондын оршом соо һайжарха шэглэлтэй горитой хубилалтануудай болоожо байһаниинь КПСС-эй ленинскэ политикатай сэхэ холбоотой, энэ ушар КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй лабтан баталһан ба хүгжөөһэн амгалан байдалай программа дотор бодото бэелэлээ олонхой гэжэ Польшын хүтэлбэрилэгшэд тэмдэглэбэ. Энэ политикые ПОРП бүрин һайшаан дэмжэнэ, уласхоорондын оршом соо эрхилдэг ажал ябуулгаараа дэмжэхэ байха. Польшын Арадай Республика залан сахэ, эб найрамдалта политикаараа Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан байдал батадхаха хэрэгтэ хубитаяа горитойгоор оруулна. Арадай засагта Польшо социальна ондо ондоо байгуулалтануудтай гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанда амгалан ёһоор зэргэ оршолгоёо батадхаха хараа бодол бусад социалис оронуудтай хамта эдэбхитэйгээр бэелүүлэн, уласхоорондын оршом соо ехэ хүндэтэй болонхой гэжэ Совет талаһаа тэмдэглэгдээ.

Европодохи оршон байдалай һайжаржа байһые КПСС-эй ба ПОРП-ын хүтэлбэрилэгшэд ханангяар тэмдэглэбэ. ФРГ-тэй СССР-эй ба ПНР-эй договорнуудые, Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээнүүдые, ГДР ФРГ хоёрой хоорондын харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор баталалга Европодохи оршон байдалай һайжаралгада горитой туһа хүргэһэн байна. Социалис оронуудтай, тэрэ тоодо Мюнхенскэ зохилхы шиидхэбэриин зүб бэшэ, хуули ёһондо харша байһыень мэдэрһэнэй үндэһөөр, Чехословакитай, ФРГ-тэй харилсаае эсэслэн заһаруулхын тула, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида Германиин хоёр гүрэнэй орохын тула шухала арга нүхэсэлнүүд бии болгогдоо. Аюулгүйе сахилгын ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар Европын гүрэнүүдэй зүблөө зарлалга энэ түбидэхи болохотой хубилалтануудые бэхижүүлхэ ба гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Венэдэ үнгэргэгдэжэ байгаа бэлэдхэлэй зүбшэлэлгэнүүдые, түбхын түрүүндэ түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүд ба зэбсэгүүдые хорооха тухай асуудалнуудаар хэгдэхэ хөөрэлдөөнүүдые СССР, ПНР шухала удха шанартайда тоолоно.

Социалис оронуудай сэхэ шууд баримталан бэелүүлдэг политикын ашаар, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй, бүхы түрүү үзэл бодолтой, эб найрамдалта хүсэнүүдэй эдэбхитэ ябуулгануудай ашаар уласхоорондын оршон байдалые ниитэ дээрэнь заһаруулха арга бии болоһон байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Энэ талаарнь абажа харабал, вьетнам арадай түүхэтэ илалта угаа ехэ удха шанартай, Баатар габьята вьетнам арадта аха дүү ёһоной дэмжэлгэ хододоо үзүүлдэг байһан Советскэ Союз ба Польшо ДРВ-тэй харилсаа холбоогоо бүхы талаарнь улам бэхижүүлхэ, Парижай хэлсээе сэхэ шууд бэелүүлгэдэ, бүхы Индохитадта амгалан байдал тогтоолгодо туһа хүргэхэ гэжэ шиидэнхэй байһанаа тусхайлан тэмдэглэбэд.

Уласхоорондын аюулгүй байдал батадхаха оролдолго хүсэлэлгээ улам шангадхаха, тусхайлан хэлэбэл, ООН-ой Аюулгүйн Соведэй мэдээжэ шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгоһоной үндэһөөр, араб арадуудай үнэн зүб эрилтэнүүдые бэелүүлһэнэй, эдэ нютагуудтахи бүхы гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо Палестинын араб арадай хуулита хүсэл эрмэлзэлнүүдые хүндэлһэнэй үндэһөөр, Дүтын Зүүн зүгтэхи дайнай гуламтые дарьы усадхаха ябадал туйлаха шухала гэжэ этигэжэ байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Үнгэрһэн сагай бодото байдалай үнэншэмэ тодоор элирхэйлэн харуулһанай ёһоор, империализмда эсэргүүсэн тэмсэгшэ хүсэнүүдэй дайшалхы нэгэдэл арадуудай ашаг туһын ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ амжалтануудые туйлаха бата найдабари болохо байха гэжэ КПСС-эй ба ПОРП-ын хүтэлбэрилэгшэд тусхайлан тэмдэглээ. 1969 ондо Москвада болоһон, Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй тобшолонууд, бодомжонууд бүхы оронуудтахи коммунистнуудай нэгэдэл батадхаха хэрэгтэ угаа ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад тэмдэглэбэ. КПСС ба ПОРП марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые үндэһэ болгон, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй эмхидэл жагсаалые бэхижүүлхын тула КПСС ба ПОРП саашадаа оролдолго хүсэлэлгэнүүдые гаргаха байха гэжэ КПСС-эй, ПОРП-ын хүтэлбэрилэгшэд тусхайлан тэмдэглээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев эндэ ерээд байха үедөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Эдвард Герегтэ Ленинэй орден барюулба. Совет, поляк арадуудай хоорондын аха дүү ёһоной хани барисаае хүгжөөхэ хэрэгтэ элитэ ехэ үүргэтэй байһанайнгаа, эб найрамдалай ба социализмын хэрэг бэхижүүлгын талаар ехэ габьянуудтай байһанайнгаа түлөө Э. Герек энэ шагналда хүртөө.

Польшын Арадай Республикада Совет партийно-правительственна делегациин ерэхыень уриһан уряалые Э. Герег ПОРП-ын Центральна Комитедэй, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө дахинаа дабтаба. Хоёр тала энэ ерэлгые ехэ удха шанартайда тоолоно.

Польшын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай Л. И. Брежневэй хэһэн уулзалганууд үнэн зүрхэнэй, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө, зүбшэн хэлсэһэн бүхы асуудалнуудаар КПСС-эй ба ПОРП-ын адли хараа бодолнуудые баримталдаг байһыень элирхэйлэн харуулаа.

АЛДАР СОЛЫН ШЭНЭ ТАҺАЛГА

Улаан-Үдэ хотын 52-дохи дунда һургуули сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри ябуулха талаар республика дотороо эрхимүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог. Үнгэрһэн түүхэтэ событинуудта хабаадалсаһан мэдэгдээгүй суута хүнүүдэй нэрэ элирүүлхын тулада тус һургуулиин багшанар, һурагшад яһала оролдолго гаргана.

Долоон жэлэй саада тээ Советскэ Союзай Геройн В. Б. Борсоевой нэрэмжэтэ дайшалхы алдар солын музей эндэ байгуулагдаһан юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадалсаһан эрэлхэг зоригто полководецууд, сэрэгшэд тухай хөөрэһэн һонирхолтой материалнууд сутлуулагдаһан байгаа. Зүгөөр Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоевой ажабайдалай алдарта зам, дайшалхы ажал ябуулга тухай хөөрэһэн экспонадууд музейдэ гол һуури эзэлнэ. Энэ һургуулиин һурагшад Геройн нютаг, Эрхүүгэй область айлшалһан, Львов хото ошожо, Владимир Бузинаевичай хүүр дээрэ веногуудые табиһан байха юм. Тэдэнэр холын нютагуудаар айлшалхадаа, музейдэ хэрэгтэй баян материал сутлуулаа һэн.

Түрэлхидэй комитедэй түрүүлэгшэ байһан Николай Дмитриевич Копылов энэ һайхан хэрэгэй эхи татажа, ехэхэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Һургуулиин багшанар И. Г. Злобина, А. С. Доронина гэгшэд тэрэнэй үүсхэһэн хэрэгые үргэлжэлүүлжэ, Буряадай морин сэрэгэй түрүүшын национальна дивизионой ветерануудые бэдэржэ олохо гэжэ шиидэһэн юм. Юуб гэхэдэ, тэдэнэрэй олонхидынь Улаан-Үдэдэ болон республикымнай аймагуудта мүнөөшье ажаһууна, ажаллана бшуу. Богонихон болзорой туршада энэ талаар ехэ юумэн хэгдээ.

Энэ һайн һайхан хэрэг миин үнгэрөөгүй, музейһээ гадна, Буряадай морин сэрэгэй дивизионой алдар солын шэнэ таһалга тус һургуулида уржадэр нээгдэбэ. Түүхэтэ бүхы документнүүдэй буулгабари, түрүүшын командирнуудай, морин сэрэгшэдэй олон фото-зурагууд алдар солын таһалга соо суглуулагдаа. Багшанарай институдай ахалагша багша, запасай 2-дохи рангын капитан А. Г. Гурожапов материалнуудые суглуулха хэрэгтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлээ.

Дайшалхы алдар солын таһалга нээлгэдэ зорюулагдаһан В. Б. Борсоевой нэрэмжэтэ пионерэй дружинын сбор эндэ болоо. Советскэ Союзай Геройтой суттаа нэгэ полкдо алба хэһэн запасай подполковник, дайшалхы долоон орденой кавалер Иван Иванович Стужач сбор дээрэ байлсаа.

Буряадай морин сэрэгэй түрүүшын национальна дивизионой ветеранууд Б. Р. Мужанов, С. Х. Митанов, И. И. Туманов, Н. Г. Петрунин, Н. С. Кузнецкий, А. Г. Гурожапов, «Гвардиин полковник Борсоев» гэжэ номой автор Н. Д. Зугеев гэгшэд сборто хабаадалсаа. Буряадай морин сэрэгэй национальна дивизионой дайшалхы алдарта зам тухай тэдэнэр сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ.

Буряадай морин сэрэгэй түрүүшын дивизионой подразделениин лектор ябаһан, мүнөө 74 наһатай Наум Самойлович Кузнецкий дайшалхы алдар солын таһалгада орохо лентэ хайшалба.

Городоймнай 52-дохи һургуулиин эдэбхитэдэй гаргаһан һайн һайхан үүсхэлэй ашаар Буряадай морин сэрэгэй түрүүшын дивизионой түүхэ мүнхэлэгдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус һургуулиин алдар солын таһалга соо.

О. ЦЫБИКОВ.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

МОГОЙҺОО АЙДАГГҮЙ ХҮНҮҮД

Каирһаа 25 километр зайтай газарта Абу-Руаш гэжэ һуурин оршодог. Тэрэ нютагай хүнүүд бултадаа — могойшод. Тэдээн соо̂һоо эгээл суутайнь Толбо гэдэг хүн юм. Элдэб эрдэм-шэнжэлгын эмхинүүдһээ тэрэ тон олон захилтай байдаг. Гэрэйнь дэргэдэхи амбаар, сарай соогуур хэдэн олон абдар, хайрсагууд табяатай. Тэдээн соонь холын замда эльгээхээр бэлдэһэн могойнууд, хорото гүрбэл, скорпионууд. Иимэ ашаатай абдар хангануудай хоорондуур Толбын жаахан басаган гүйжэ ябаха зуураа, абдар руу гараа хээд, тэндэһээ хорото могой — кобра абажа, хүзүүгээ оройгоод байха юм. Иигэхэдээ эдэнь хорото могойнууд бэшэ юм гү, али хорыень болюулха арга хэрэглээ гү гэхэдэ, Толбо энеэбхилэн, хээрын хулгана асаржа могойдо үгэнэ. Могой хулганые тэрэ доронь хадхажа алана...

Абу-Руаш нютагай хүн зон могойдо хадхуулхаһаа айдаггүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр бүгэдэ бага наһанһаа эхилээд жэжэхэн могойдо, скорпиондо олон удаа хадхуулжа, «тарилга» абашан хай. Тиигээд могой баридаг болоходонь, могойн хадхалга тэдэнэй бэедэ ямаршье хорохэхэгүй, тон ехэ иммунитетэй болонхой.

АЭРОПОРТДО ШОНОНУУД ДОБТОЛБО

Тебризе (Иран) аэропорт һүрэг шононуудай добтолгодо ороо. Хорото гарюуһанай добтолгые сараха хэрэгтэ галай аюулһаа хамгаалха команда дуудагдаба ха. Мүн самолёдой экипаж бүгэдэ оролсоо. Тиигэжэ тэрэ тэмсээнэй дүүрээгүйдэ нэгэшье самолёт ниидээгүй юм ха.

ШЭГНҮҮР-КАССИР

Японой «Ямато» гэжэ фирмэ шэнэ түхэлэй шэгнүүр зохёогоо. Тэрэнь шэгнэхэһээ гадна, шэгнэһэн бараанай сэнгые тооложо гаргадаг.

Шэнэ түхэлэй шэгнүүр гэрэлтүүлэн харуулдаг гурбан таблотой. Нэгэдэхинь бараанай фунтын гү, али килограммай ямар сэнтэйе харуулна. Нүгөөдэ таблонь тус бараанай хүндын хэмжээе, гурбадахинь — түлэхэ мүнгэнэй тоо харуулжа үгэдэг байна. Мүн үдэр соогоо энэ шэгнүүрээр хэды шэнээн мүнгэнэй наймаа хэгдэһэниие тооложо харуулдаг.

(«Азия в Африка сегодня» журналһаа).

ХУҺАНАЙ ГҮЛГЭ СУГЛУУЛЫТ

Архи соо эһээһэн хуһанай гүлгэн арадай медицинэдэ хэрэглэгдэдэг байгаа. Хүн үе мүсынгөө яншаха, шархирхада тэрэниие түрхидэг, хотынгоо үбдэхэдэ, зангиралай (спазма) хүрэхэдэ, хүйтэ абахадаа уудаг һэн.

Хуһанай гүлгэнэй монсойжо эхилэмсээр суглуулжа захалха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, задаржа эхилхэдээ хэрэгһээ гарадаг. Гүлгэнүүдые гараараа суглуулха шухала. Газаа гү, али таһалга соо тэрэниие хатаахада болоно.

Нүгөөдэ — эм домдо ородог зүйл гэхэдэ, нарһанай ногоон борбоосгой болоно. Дундахи борбоосгойнь бэшэндээ орходоо томо юм. Борбоосгой бүхэн дабирхайлиг, хашарһаар хушаатай, хоншуухан үнэрөөр анхилан байдаг. Хашарһанайнь задаржа, хальһанайнь хууража эхилхэдэ эм домто хүсэниинь буурадаг. Нарһанай ногоон борбоосгой хабартаа түүхэ хэрэгтэй. Гурбан миллиметр хүрэтэр нарай эшэнь үзүүртэй сугтань борбоосгойе хурса хутагаар отолжо абаха шухала. Һарабша доро гү, али һалхи һүрьежэ байдаг гэр соо хатаахада болоно.

Зүбөөр хатаагдаһан борбоосгой соо дабирхай, скипидар, крахмал, минеральна дабһан элбэг байдаг. Эдэ бүгэдэ эм домдо ородог үнэтэй бодосууд болоно. Нарһанай борбоосгойн эдеэшүүлһэн уһан халдабарита микробуудые усадхахада, бөөрын үбшэ эмшэлхэдэ медицинэдэ хэрэглэгдэдэг байна. Тиихэдэ борбоосгойе бусалгажа гаргаһан шүүһэн уушханай һалаа һудаһануудай ужаг хадхаляа, хэрхэ, эшэргэнэ үбшэ эмшэлхэдэ мүн лэ хэрэглэгдэдэг. Нарһанай борбоосгойһоо ургаһан хадхуурта витамин «С», «А», эфироносно тоһон (скипидар) болон дабирхай элбэг байдаг.

Энэ жэлдэ хүйтэн, ута хабар болобо. Тиимэһээ хуһанай гүлгэ, нарһанай ногоон борбоосгой мүнөөшье түүжэ суглуулхада болохо. Модоной гүлгэ, борбоосгой суглуулхадаа эшыень гэмтээһэнэй хэрэггүй. Республикымнай һургуулинуудай һурагшад энэ шухала хэмжээ ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй.

М. АШИРОВА.
биологиин багша.

Бэшүүр тосхон.

НЯГТА ЖАГСААЛ, НЭГЭДЭМЭЛ АЖАЛ ЯБУУЛГА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоор Польшо ба ГДР айлшалһан ушарта уласхоорондын олониитын анхарал эдэ үдэрнүүдтэ хандуулагданхай. Социалис гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй саг үргэлжэ хани ёһоор уулзадаг баримта дэлхэй дээрэхи түгшүүрилтэ байдал һуларуулха, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ бодото, үдэр ерэхэ бүри эли бодо нүлөө үзүүлнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай, бүхы коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь оруулһан туйлай ехэ хубитые «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэнэ.

Аха дүү социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэл хадаа империализмда эсэргүүгээр тэмсэдэг гол хүсэн, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түшэг тулгуури болонхой. КПСС-эй XXIV съездын соносхоһон эб найрамдалай совет программые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг, аха дүү оронуудай гадаадын политикын ажал ябуулгые тааралдуулан эрхилдэг ушар дэлхэй дээрэхи байдалые улам һайжаруулна, эб найрамдал бэхижүүлхэ, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбэй ёһоор зэргэ оршохо гол ёһонуудые уласхоорондын харилсаануудта улам батажуулха хэрэгтэ һайнаар нүлөөлнэ. «Социализм ба эб найрамдал — таһаршагүй ойлгожо мүн» гэжэ Москвада болоһон Майн нэгэнэй митинг дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн эдэ үгэнүүд социалис гүрэнүүдэй гадаадын политикын, дэлхэйн элдэб оронуудтахи хэдэн миллион хүнүүдэй хани халуунаар амаршалдаг политикын гол һудаһые элирхэйлэн харуулна. СЭВ-тэ хабаададаг социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэл хадаа мүнөөдэр дэлхэйн эгээл хурдан түргэнөөр хүгжэдэг район мүн. Тэрэ хадаа уласхоорондын оршондохи хүсэнүүдэй улам хубилжа байгаа тэнсүүриие бүри ехээр тодорхойлдог болоо. Дэлхэйн национальна доходой дүрбэнэй нэгэ хубинь СЭВ-эй оронуудта хүртэдэг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэнэй промышленна үйлэдбэри 1950 оной хэмжээе, тухайлхада 8 дахин үлүүлһэн байна. Харин энэл үе соо хүгжэнги капиталис оронуудай промышленна үйлэдбэри оройдоол гурба дахин дээшэлээ. Социалис интернационализмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ байлга национальна ба интернациональна аша туһаяа таатай һайнаар зохилдуулха арга социалис гүрэнүүдтэ олгоно.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум аха дүү социалис оронуудай байдалай нилээд бэхижэһые, тэдэнэй зохилдуулан ябуулдаг политикын уласхоорондын үйлэ хэрэгүүдтэ бүри ехээр нүлөөлдэг болоһые тэмдэглэхэ зуураа, иигэжэ онсолон тэмдэглээ. КПСС хадаа социалис гүрэнүүдые улам нягтаар жагсаахын тулада, тэдэнэй аха дүүгэй харилсаа холбооё бэхижүүлхын, үргэдхэхын тулада али бүхы юумэ хэхэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ПНР ба ГДР-тэ хани ёһоор айлшалһан ушар—аха дүү социалис гүрэнүүдэй бата нэгэдэлэй, хани барисаанай шэнэ, толотомо гэршэ мүн гэжэ политическэ болон ниитын элитэ ажал ябуулагшад, мүн хэблэл эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэнэ. Социалис гүрэнүүд хүдэлмэришэн ангиин уг зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө нэгэдэмэл жагсаалда тэмсэнэ, социализмын оронуудай улам саашадаа һалбаран мандахын тулада, дайнай аюулые хүн түрэлтэнһөө холодуулхын тулада тэдэнэр бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргахаар эрид шиидэнхэй юм. Польшын арад совет ханинартаяа хамта түүхэтэ үүргэ дүүргэжэ байһандаа, термоядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан хамгаалха, Европодо аюулгүй байдал хангаха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха гэһэн үүргэ дүүргэжэ байһандаа омогорходог юм гэжэ «Голос працы» газетэ бэшэнэ. Нүхэр Л. И. Брежневэй Польшо ба ГДР-тэ хани ёһоор айлшалһан ушар эб найрамдалай, социализмын түлөө тэмсэхэдэнь, социалис оронуудай бата нэгэдэлые, хани барисаа болон дайшалхы хани нүхэсэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ хубита мүн гэжэ ГДР-эй хэблэл тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЛИВАНДА БОЛОҺОН ГАШУУДАЛ

Ливанай армиин ба Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй (ПДС) частьнуудай хоорондо болоһон хэдэн үдэрэй тулалдаанай һүүлээр Бейрудтэ зарим тэды номгон байдал тогтобо. Ливанай нийслэл хотодо комендантын час болюулагдаа, магазинууд, банкнууд, кафенууд дахин нээгдээ. Тиигэжэ эндэхи байдал хуушанайнгаа хэмдэ ороһон янзатай. Гэбэшье Ливанай урда зүгтэ, зүүн районуудта түгшүүрилтэй байдал тохёолдоһоор. Зэбсэгтэ тулалдаанай түлэг дундаа болоожо байхада, засаг түрэһөө болиһон Амин эль-Хафез гэгшын кабинедэй орондо мүнөө болотор шэнэ правительство бүридхэгдөөгүй. Иимэ мухарданги байдалһаа гарахын тулада президент С. Франжье парламентын бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэлдөөнүүдые хэжэ байһаар. Түрүү үзэлтэй социалис партиин түрүүлэгшэ К. Джумблат политическэ элитэ ажал ябуулагша, урдань премьер-министр байһан Р. Караме гэгшэтэй уулзаһанайнгаа һүүлээр Ливанай хүн зоной, мүн Палестинын арадай түлөөлэгшэдэй этигэл найдабарида хүртэмөөр лэ тиимэ правительство байгуулха гэһэн эрилтэ табяа гээд «Ан-нида» газетэ мэдээсэнэ. Тэрэ хадаа буудалдаагаа хүсэдөөр болюулха, Ливанай засагаархидай ба Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй хоорондохи харилсаануудые тодорхойлдог бүхы хэлсээнүүдые баримталха хэрэгтэй гэжэ уряалаа.

Хэблэлэй мэдээнэй ёһоор, орон дотороха зэбсэгтэ хёмороое гүйсэдөөр гуримшуулхын тулада Ливанай засагаархидай ба Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн нэгэдэмэл тусхай комитет байгуулагдаа.

Арабуудай бүхы Зүүн зүг Ливанда болоһон шуһата тулалдаан тухай мэдээсэлые һанаагаа ехээр зобожо угтаһан байна. Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөн хадаа арабуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй таһаршагүй хубинь юм. Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын түлөө тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ жагсадаг юм. Эгээл тиимэһээ Израилиин ба империалис этэгээдүүдэй хүсэлэл оролдолгонь Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөе үгы хэхэ гэһэн зорилгодо шэглүүлэгдэнхэй ха юм. Тель-Авив хадаа арабуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй зарим отрядуудай бэе бэеһээ таһаранги байһые хэрэглэжэ, араб хүн зоной ба палестинынхидэй хоорондо хёмороо үүдхэнэ.

Ливанда болоһон һүүлшын зэбсэгтэ тулалдаанай үдэрнүүдтэ Израилиин хархис этэгээдүүд эндэхи түгшүүрилтэ байдалые бүри шахардуу болгоо. Голанска хадалиг газарнуудай районде, мүн Ливанай хилэ шадар Израилиин түрүү бригада элдэб маневр хэһэн байха юм. Оборонын министр Даян майн 9-дэ нюуса далдагүйгөөр заналта хэжэ, Ливанда болоһон үйлэ хэрэгүүдэй Израильда «аюул тохёолдуулаа һаань», Менрэй правительство «хэмжээ абаха баатай болохо юм» гэжэ мэдүүлээ.

Гэхэтэй хамта, араб гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалые хүндэлдэг бүхы хүнүүд энэ тулалдаанай болюулагдаһан ябадалые амаршална. Араб Зүүн зүгэй гүрэнэй болон политическэ хүтэлбэрилэгшэд Ливанда болоһон гашуудалта үйлэ хэрэгһээ хэшээл абахыень, арабуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ, Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхаха тушаа тодорхой алхамуудые хэхыень эдэ үдэрнүүдтэ уряална.

Ю. КОРНИЛОВ, С. ЛОСЕВ.
(ТАСС).

Хилын саанаһаа
радио · телефон · телеграф

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой библиотекэдэ бэлэг

ТАСС

Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа хэблэгдэһэн номуудые СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхи Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин библиотекэдэ бэлэг болгон бариба. Советскэ Союзай хүгжэлтын мүнөөнэй шата, политическэ, экономическа ба социальна һалбаринуудта совет арадай туйлаһан амжалтанууд эдэ номууд соо харуулагдана.

Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн Совет гүрэнэй хүн зоной байдал, ажахын элдэб һалбаринуудта туйлагдаһан амжалтанууд тухай асуудалнуудаар һонирхоһон хүнүүд ООН-ой Нью-Йоркдохи библиотекэдэ орожо, эдэ номуудые уншахадаа, дэлгэрэнгы харюу абажа шадаха байна. Эдэ номуудай олонхинь англи хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Советскэ Союзай Коммунис партиин тобшо түүхэ, КПСС-эй XXIV съездын материалнуудай суглуулбари, Л. И. Брежневэй «Ленинэй зааһан замаар» гэжэ ном тэдэнэй дунда бии.

БОНН

ФРГ-гэй бундестагай шиидхэбэринүүд

ТАСС

Германиин Демократическа Республикын ба Германиин Федеративна Республикын хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договорые СДПГ-гэй, СвДП-гэй зонхилхы бүлэглэлэй депутадуудай олонхиин дуугаар ФРГ-гэй бундестаг эсэслэн баталаад. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида ФРГ-гэй орохо тухай правительственна хуулиин проект һайшаагаа. 268 хүн договор эсэслэн баталхын түлөө дуугаа үгэһэн байна. Правительствада ороогүй бүлэглэлэй — ХДС/ХСС-эй 217 депутат буруушааба. Правительствада ородоггүй бүлэглэлэй 4 депутадай договор эсэслэн баталхын түлөө дуугаа үгэһыень тэмдэглэмээр.

ООН-до ФРГ-гэй орохо тухай хуулиин проектые 365 хүн дэмжэһэн байна.

ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор эсэслэн баталхадаа, Баруун Германиин бундестаг Европодохи түгшүүрил һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала алхам хээ. Энэ документ Германиин хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаа заһаруулха үндэһэ һуури табиха байна.

БОНН. (ТАСС). ГДР-эй, ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида ФРГ-гэй орохо тухай хуулиин проект зүбшэлэлгын үедэ ФРГ-гэй канцлер В. Брандт бундестагта үгэ хэлэбэ.

Европын социалис оронуудтай харилсаа холбоо байгуулха шэнэ арга боломжонуудые Германиин Федеративна Республикын правительство шэнжэлхэ хараатай гээд тэрэ тэмдэглээ. ГДР-эй, ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор, ООН-до ФРГ-гэй оролто энэ зорилго туйлаха арга олтохо зэргэтэй.

СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаа холбооной Москвадахи договорой үндэһөөр хэгдэжэ эхилһэн хүдэлмэри аша үрэ үгэжэ байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй Бонндо хэхэ хөөрэлдөөнүүдэй баталха байха гэжэ Брандт найдажа байһанаа мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН

Сагаан байшангай мэдээсэл

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон национальна аюулгүйе сахиха талаар өөрынгөө туһалагша Г. Киссинджертэй Сагаан байшан соо уулзаба. Советскэ Союзда хэһэн хөөрэлдөөнүүдэйнгээ дүнгүүд тухай Г. Киссинджер президентдэ элидхээ гээд Сагаан байшангай тусхай түлөөлэгшэ пресс-конференци дээрэ мэдээсээ.

ЛОНДОН

Буһалгаан үргэдэнэ

ТАСС

Консерваторнуудай правительствын бэелүүлдэг политикые буруушаадагаа мэдүүлэн, март һарада ажалшадай хэһэн буһалгаанһаа уламжалан, Англида 1.120 мянган хүн үдэрэй турша соо ажаллаагүй.

ЛОНДОН

Консерваторнууд булигдаба

ТАСС

Нютагай засагай зургаанuудта үнгэрэгдэһэн һунгалтын үедэ зонхилхы консервативна парти ехээр урагшагүйдэбэ. Дүүрэн баримтануудай ёһоор, правительствада ороогүй лейборис парти 45 округой соведүүдые хиналтадаа абаа. Бирмингем Шеффилд, Манчестер, Ковентри, Ньюкасл, Кардифф гэхэ мэтэ промышленна ехэ түбүүд тэдэнэй дунда ороно. Хүдэлмэришэдтэ харша парти оройдоол 6 округ мэдэлдээ абана. Һунгалтын дүнгүүд олониие гайхуулаагүй. Консерваторнуудай партиин хүтэлбэрилжэ байһан 3 жэлэй турша соо орон дотор юумэнэй үнэ сэн дунда зэргээр 30 шахуу процентээр, байрын түлбэри 1,5 дахинаар хүндэрһэн, хүдэлмэригүйшүүл миллионһоо үлүүтэй болоһон байна.

ЖЕНЕВЭ

Совет, американ делегацинууд уулзаба

ТАСС

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байһан совет, американ делегацинуудай ээлжээтэ уулзалга эндэ болобо.

Хойто Ирландидахи байдал хүндэ хүшэр байһаар. Британиин 21.000 солдат, нютагай полици зэһэн табигданхай. Англиин булимтаран эзэмдэгшэд олон хото, городуудай үйлсэ, гудамжануудаар һүндэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: англис солдат Лондондерридэхи районуудай нэгэндэ харуулда байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БЕЛГРАД

ПРЕЗИДИУМЭЙ ТООСООН ҺАЙШААГДАБА

ТАСС

Югославиин Коммунистнуудай Союзай IV конференци Белградта хүдэлмэрэе дүүргэбэ.

СКЮ-гэй Президиумэй тоосоо, Уставай асуудалнуудаар СКЮ-гэй комиссиин ба СКЮ-гэй Шалгалтын комитедэй тоосоонуудые конференци һайшаагаа. Коммунистнуудай Союзай ерээдүйдэ бэелүүлхэ зорилгонууд тухай шиидхэбэри абтаһан байна.

Партиин болохоёо байгаа X съезд дээрэ И. Броз Титые СКЮ-гэй түрүүлэгшээр дахин һунгаха тухай дурадхал конференциин делегадууд оруулба.

ХАНОЙ

Хөөрэлдөөнүүд болохонь

ТАСС

Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай Париждахи хэлсээ бэелүүлгэ шалтахын тула, энэ хэлсээ хэлбэришэгүй бэелүүлхые хангаһан хэмжээнүүдые бэдэрэн олохын тула хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ тухай ДРВ-гэй правительство, США-гай правительство үгэеэ ойлголсоо гээд эндэ мэдээсэгдэбэ. Энээнэй тула ДРВ-гэй правительствын түлөөлэгшэ Ле Дык Тхо национальна аюулгүйе сахиха талаар США-гай президентын туһалагша Генри Киссинджертэй майн 17-до Парижда уулзаха байна.

ПРАГА

ВФП-гэй УРЯА

ТАСС

Камбоджын нютагуудые американ авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгые буруушаажа байһанаа мэдүүлхэ уряатайгаар Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федераци дэлхэйн ажалшадта хандаба.

Камбоджын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахаяа, бомбодохоёо дары болюулхыень США-гай үмэнэ эрилтэ табижа, эб найрамдалай, бэеэ даалан байдалай, демократиин түлөө Камбоджын арадай баатарлиг тэмсэлые бүхы дэлхэйн арадууд дэмжэхэ ёһотой гээд ВФП-гэй эндэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ЮУМЭНЭЙ ҮНЭ СЭН ХҮНДЭРНЭ

Капиталис оронуудта юумэнэй үнэ сэн таһалгаряагүй хүндэрнэ. Энээнһээ уламжалан, нэн түрүүн үргэн ниитэ ажалшад хүндэ хүшэр байдалда ороно бшуу. Тиимэһээ салин хүлһэ дээшэлүүлхын түлөө, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгые буруушаажа, үргэн ниитэ ажалшад эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Һүүлэй үедэ эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн ехээр хүндэржэ, американецуудта гарза хохидол ушаруулна гэжэ Харрисай албанай олониитын дунда үнгэргэһэн асуултын баримтанууд гэршэлнэ.

ЛОНДОН. Орон дотор эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, илангаа тоһоной, мяханай, овощой үнэ сэн ехээр хүндэрөө. «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин ороһонһоо уламжалан, энэ ушар тохёолдоһон байна гэжэ лейбориста партиин гэшүүн А. Веджвуд Бенн мэдүүлээ.

Хидэй правительствын үедэ эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленна эд бараанай үнэ сэн хүндэрһэн байна гэжэ лейборист А. Уильямс тэмдэглэбэ.

ВЕНЭ. Байгша оной апрель һарада Австрида эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 9.6 процентээр нэмэһэн байна. Энэ үе соо байрын түлбэри 14 процентээр нэмээ.

Һаяар бензинэй, дизельнэй түлишын үнэ сэн дээшэлхэ тухай орон дотор соносходоо. Радио ба телевидени хэрэглэлгын түлөө түлбэри мүн лэ ургаха байна.

ТОКИО. Японда пенсиин наһанай хүнүүд ехэ хүндэ хүшэр байдалда ажаһууна. Энээнһээ шалтагаалан, бэеэ хорлохо ябадал улам үргэдөө. Тусхай баримтануудай ёһоор, наһатай болоһон 1 хүн үдэр бүри бэеэ хорлоно гэжэ «Акахата» газетэ бэшэнэ.

Орон дотор 7 800 мянган хүн 65-һаа дээшэ наһатай юм. Эдэнэй оройдоол гурбанай нэгэ хубинь хоолойнгоо тэжээхэ аргатай.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

Түлөөлэгшэдэй палатын шиидхэбэри

ТАСС

Хуулиин проектнүүдэй нэгэндэ Дж. Адабогой хэһэн заһабариие США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын 219 хүн һайшаагаа, 188 хүн буруушаагаа. Ондоо программа бэелүүлхээр һомологдоһон мүнгэ пентагоной хэрэглэхые, Индохитадта дай хэхые, тэдэнэй дунда Камбоджын нютагуудые американ авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодохые тэрэ хорино.

Вьетнамдахи дайгаа США Камбоджодо дабтаха ёһотүй гэжэ түлөөлэгшэдэй палатада демократическа олонхиин толгойлогшо Т. О'Нил дуугаа үгэлтын һүүлээр мэдүүлһэн байна.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефон...

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-..., сельского хозяйства — 64-..., 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-..., советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и селькоров — 67-81, машинописное бюро — 34-05, общественная приёмная — 58-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02404. Заказ №...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Нүхэр Л. И. Брежневэй Германиин Демократическа Республика ошоһон тухай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Зүб зам дээрэ» — М. Хензыхеновэй статья. В. Селезневой «Перлит хэрэглэхээр түсэблэнэ» гэһэн статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй 15 жэлэй ой» — Б. Ржановай статья. «Буряад оронноймнай түлөөлэгшэд, һайн һайхан ябажа ерыт даа!» — Ю. Игумновай корреспонденци. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Марс ошохо тухай Н. Рукавишниковай статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Улаан-Үдэ харуулна:

18.00 — мультфильмнүүд харуулагдаха. 18.30 — «Манай айлшад». 18.50 — «СССР соогуур 10 минута». «Киселевск — шахтернуудай хото» — киноочерк. 19.00 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 20.20 — телепанорама. 20.40 — «Соведүүд — арадай засаг». 21.10 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.25 — «Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо». «Ургын һалбаржа байхада». 23.00—24.00 — забһарлалга.

«Орбита» харуулна:

24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — үнгэтэ телевидени. Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Спартак» (М) — «Динамо» (М).